ఉగ్గు పాలూ అక్కర్లేనివాణ్ని, అండా దండా కావల్సినవాణ్ని- చూశాననీ, ఆయన చూస్తే తప్పకుండా మెచ్చుకుంటారనీ తెచ్చుకుంటారనీ, వారికి తెలియజేశాను.

వాడు నా కొడుకే. లేకపోతే నాకు వాడిమీద పుత్రప్రేమ ఎందుకు కలుగుతుంది?

నా దృష్టి ఎప్పుడూ దెబ్బతినదు.. వాడు నిశ్చయంగా నా కొడుకే. ఇరవై రెండేళ్ళనాడు, పిఠాపురంలోని ఒక ధనవంతుడు నన్ను వైజాగ్‌లో కాలేజీలో చేర్చి, నా యోగక్షేమాలూ,సుఖసౌఖ్యాలూ స్వయంగా వచ్చి విచారిస్తూవుండిన రోజుల్లో, ఏదో నర్సింగ్ హోమ్‌లో నా బిడ్డగా, వారిబిడ్డగా జన్మించి కూడా, నాకుగాని వారికి గాని ఆ బిడ్డని పెంచే సాహసం, అదృష్టం లేక, అయిదువేల రూపాయలతో తల్లిదండ్రుల్ని కొనుక్కున్న నెల తక్కువ బిడ్డ... ఎప్పటికేనా తెలుసుకుంటాననీ, మళ్ళీ చూస్తాననీ ఆశించలేదు. పుట్టుమచ్చలూ వొంకర్లూ ఏమీ గుర్తులు లేవు... అయినామాత్రం నా దృష్టి దెబ్బతినదు ...... పేరు పెట్టిన వారెవరో, పాలు పోసిన వారెవరో.

పోతపాలతో, ఎరువు భావాల్తో పెరిగాడు గనకే, ఇలా తెడిసి కొట్టింది. అమ్మెవరో, అతివెవరో తెలుసుకోలేకపోయిన మూర్ఖుడు.

జీవితాన్ని తిరగరానివంపులుతిప్పి, అన్న, తమ్ముడు, తండ్రి, కొడుకు, ఇలాంటి బంధువులులేకుండా చేసేసుకున్నాను. నన్ను చూస్తే అందరికీ వొక్కలాంటి భావం కలిగితే అది నా తప్పుగాక, వారందరిదీనా?... నా తప్పులన్నీ వొక రూపం పొంది; నాజీవితంలోవున్న పొరపాటును ఎత్తి చూపించడానికి నా కొడుకును నియోగించడం సిగ్గుపడవలసిన విషయం... నాకు ప్రేమలేఖ వ్రాసిన అతన్ని మందలించడానికిగాని, ఇలాంటి కుమారుణ్ణి రాజారావుగారికి చూపించి స్వీకరించమనడానికి గాని— అన్నిటికీ మించి మొట్టమొదటే నా భావం నా కుమారుడికి తెలియజేయక పోయినందుకు సిగ్గుపడ్డానికి గాని నా కోపికలేదు. ఈ సమయంలో, నేనంటే, పరిస్థితులూ మనుష్యులూ నాకనేక కర్తవ్యాలు నిర్దేశించడం జరుగుతుంది. నాకు తోచిన మార్గాన నే పోవడానికి ఇదే అవకాశం.

సెలవు,

కరుణ.

తా, క :- ఈ ఉత్తరంతో ఒక సీల్డు కవరూ, పోలీసులకొక ఉత్తరమూ ఉన్నాయి. ఎవరిది వారికందజేసే బాధ్యత మీ కొప్పగిస్తున్నాను. వారి ఉత్తరం తప్ప మిగతా దేదీ పోలీసులకిచ్చి నా కొడుకు బ్రతుకు పాడు చెయ్యవద్దని నా కడసారి ప్రార్థన.

□□□

ప్రయాణం

అమ్మ వంటింటి గడప దగ్గర కూర్చుని మాటిమాటికీ కొంగుతో కళ్ళొత్తుకుంటోంది. నాన్నగారు మేడమీద కూర్చుని మండిపడుతున్నారు. తమ్ముడు కాలుకాలిన పిల్లిలా సావిట్లోనూ వరండాలోనూ తిరుగుతున్నాడు. నేను సిద్ధంగానే ఉన్నాను. సిద్ధమవటానికి మాత్రం ఏముంది! తెచ్చుకున్న నాలుగు బట్టలూ చిన్న సూట్‌కేసులో పెట్టుకున్నాను. పుస్తకాలు రెండూ చేతి సంచీలో పెట్టాను. రైలుకి వేళయిపోయింది. ఒక్కళ్ళూ మాట్లాడరు.

ఇక లాభం లేదనుకుని నేనే తమ్ముణ్ణి పిలిచి ఓ టాక్సీని పిలుచుకు రమ్మన్నాను. అమ్మ ఉలిక్కిపడి, వాణ్ణి వెనక్కి పిలిచే లోగానే వాడు గుమ్మం దాటేశాడు. అమ్మ మేడమీదికి వెళ్ళింది నాన్నగార్ని పిలుచుకు రావటానికి. అనవసరంగా ఆయన మెట్లుదిగి రావటమెందుకని నేనే మేడమీదికి వెళ్లాను.

"వెళితే వెళ్ళమను. నాతో చెప్పటం దేనికి? పెద్దవాళ్ళు చెబితే వినటం – అనే జ్ఞానం లేనప్పుడు" అని కసురుతున్నారు నాన్నగారు. అమ్మ బిక్కు బిక్కుమంటూ గది లోంచి ఇవతలికొస్తూంటే నేను లోపలికి వెళ్ళాను. నన్ను చూడగానే నాన్నగారు మొహం గోడవైపుకి తిప్పుకున్నారు. ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదు. "జరిగిందానికి నన్ను క్షమించండి" అని అడగటం అసందర్భంగా తోచింది. ఆయన క్షమించరు. అలాగని నా అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవటానికి నేను సిద్ధంగా లేను. ఆయనమీద నాకు ప్రేమ, గౌరవం లేవని కాదు. నామీద కూడా నాకు ప్రేమ, గౌరవం ఉన్నాయి. నేను చెయ్యదలుచుకున్న పని తప్పుకాదని నేను నమ్మినప్పుడు, అది నా జీవితానికి సంబంధించిన ముఖ్యాంశమయినపుడు–అమ్మ మనను కష్టపెట్టుకుంటుందనీ, నాన్నగారు కోపగిస్తారని తలవొగ్గటం నాకు చేతకాదు. "నాన్నగారూ, ఈ ఒక్క విషయంలోనూ నన్ను అభ్యంతర పెట్టకండి. నా సుఖాన్ని కోరే వారైతే అతన్ని చేసుకోమని నన్ను బలవంతపెట్టకండి" అని ప్రాధేయపడితే నాన్నగారు మెత్తపడతారేమో! ఏమో! "అమ్మా ఈ ఒక్క విషయంలోనూ నా మాట కాదనకు. నా పరువు దక్కించు తల్లీ. కావాలని కాళ్ళముందు కొచ్చిన సంబంధం. తీరా మాటిచ్చేశాను. నా మాట నిలబెట్టు తల్లీ" అని నాన్నగారు

పెద్ద కథ

అబ్బూరి ఛాయాదేవి

బతిమాలితే నేను మెత్తపడతానా? చెప్పినట్లు వింటే నే ఆయనమీద ప్రేమ, గౌరవం ఉన్నట్లూ, లేకపోతే లేనట్లూనా!

'నాన్నగారూ' అన్నాను, ఏదో అందామని. ఏమనాలో ఆలోచించుకోలేదు. కిందనుంచి టాక్సీ హార్న్ విని పించింది. 'ఊఁ, వెళ్ళు' అన్నారు ముక్తసరిగా. కింది కొచ్చేశాను. బత్తాయిపళ్ళూ అవీ నా చేతిసంచిలో కుక్కుతోంది అమ్మ. 'ఎందుకమ్మా అవన్నీను' అని అలవాటు చొప్పున నోటి చివరదాకా వచ్చింది. అనలేదు. అసలే అమ్మ మనస్సు బాగా లేదు.

మాట్లాడక సంచీ తీసుకుని గుమ్మం దాటుతున్నాను.

'పరీక్షలకి బాగా చదువు. ఆరోగ్యం జాగ్రత్త' అన్నారు నాన్నగారు—అప్పుడే మేడమీంచి కింది కొచ్చినట్టున్నారు. వీధిమెట్లు దిగుతూంటే, అమ్మ 'ఉండు, ఓసారి వెనక్కి రా' అంది ఏమిటున్నట్లు చూశాను. ఎదురుగా ఆచారిగారు ఒక్కరూ వస్తున్నారు. 'ఏఁవిటే, చాదస్తం మరీను' అనేసి టాక్సీ ఎక్కేశాను. సూట్‌కేసు లోపల పెట్టాడు తమ్ముడు.

'జాగ్రత్తగా రైలెక్కించిరా' అని తమ్ముణ్ణి హెచ్చరించారు నాన్నగారు.

వాణ్ణి చూసి నవ్వుకున్నాను.

టాక్సీ పోతోంది.

'అక్కా, నిన్నొకటి అడగనా?'

'ఏఁవిటిరా?'

'ఈ సంబంధం ఎందుకొద్దన్నావే' నసుగుతూ అడిగాడు. మాట్లాడకుండా అద్దంలోంచి బయటికి చూశాను. అద్దం మట్టిపట్టి మచ్చలు పడి ఉంది. మసక మసగ్గా కనిపిస్తోంది. అద్దాన్ని క్రిందికి దించేశాను. ఈసారి గాలి కూడా వెచ్చగా తగిలింది. మూర్తి ఊపిరి గుర్తుకొచ్చింది.

'శేఖరంగారు నాకు బావగారు అవుతున్నారు అని నా ఫ్రెండ్స్ అందరితో చెప్పేశానక్కా'.

తమ్ముడి చిన్నతనానికి జాలేసింది. ఏమని సముదాయించను వాణ్ణి? 'నీకింకో మంచి బావగార్ని తెచ్చిపెడతా లేరా' అందామని పించింది. తనక్కాబోయే అల్లుడని శేఖరం గురించి నాన్నగారు అందరితో అన్నారుట. ఆయనా తొందర పడ్డారు.

శేఖరం స్టేషనుకి వస్తాడని అనుకోలేదు. టాక్సీ ఆగ్గానే వచ్చి తలుపు తెరిచాడు. నాన్నగారు ప్రయోగించదలచిన ఆఖరి అస్త్రమా ఇతని రాక—అన్న సందేహం కలిగింది. క్షణం పాటు నా నరాలు బిగుసుకున్నాయి.

'ఇంత ఆలస్యం అయిందేమిటి? రైలు ప్లాట్‌ఫామ్ మీదికి వచ్చేసింది'

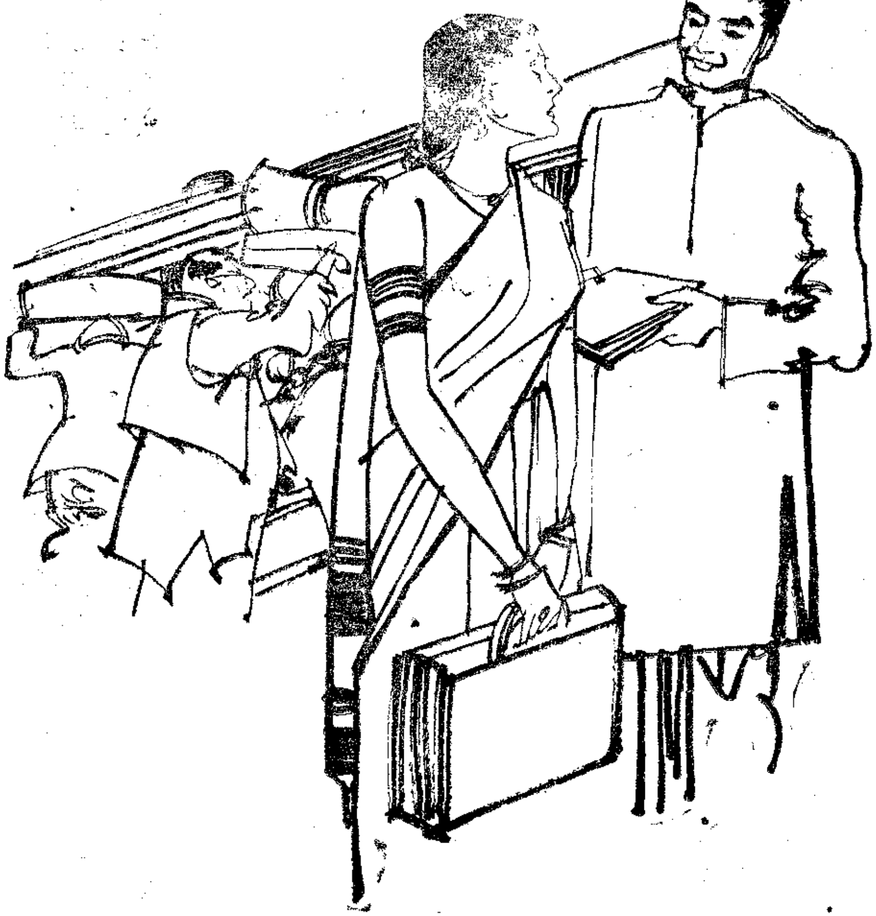

అంటూ తమ్ముడి చేతిలోని సూట్‌కేస్ తీసుకున్నాడు. తమ్ముడు ప్లాట్‌ఫామ్ టిక్కెట్ తీసుకోవటానికి వెళ్ళబోతూంటే వాణ్ణి వారించాడు. తనే తీసుకుని ఉంచాడుట.

'మీరు వస్తారనుకోలేదు' అన్నాను.

ఒక్క ముక్క చెబుదామని వచ్చాను. 'ఆఖరిసారి పీల్చి సిగరెట్‌ని బూటుతో నలిపాడు.

ఏం చెప్పినా సరే, నా నిర్ణయాన్ని మాత్రం మార్చుకోలేనని స్పష్టంగా చెప్పాలని నిశ్చయించుకున్నాను. రైలు కూత పెట్టింది. నడక వేగం హెచ్చించాము.

ఫస్టుక్లాసు కంపార్టుమెంటు ప్లాట్‌ఫామ్ చివరగా ఉంది. జనాన్ని తప్పించుకుంటూ హడావిడిగా నడవటంతో కొంచెం ఆయాసం వచ్చింది. కంపార్టుమెంటులో కూర్చున్నాను కిటికీ దగ్గరగా. కిటికీ ఊచలు పట్టుకుని పట్టుకుని తమ్ముడు అవతల నుంచున్నాడు. శేఖరం కనిపించలేదు. ఇటూ అటూ చూశాను. నాలుగైదు పత్రికలు కొని పట్టుకొస్తున్నాడు, 'నా మీద ఇంకా ఎందుకంత శ్రద్ధ' అనుకున్నాను. పెట్టెలోపల పెట్టి, పత్రికలు ఇస్తే పుచ్చుకున్నాను.

జేబులోంచి సిగరెట్ పెట్టె తీసి ఓ సిగరెట్ నోట్లో పెట్టుకున్నాడు. వెలిగించబోతూంటే రైలు కూత పెట్టింది—చెవ్వలు చిల్లులు పడేట్లు. అగ్గిపుల్ల ఆరిపోయింది. మరోటి వెలిగించాడు. ఆరిపోకుండా అరచెయ్యి అడ్డుపెట్టుకుని సిగరెట్ ముట్టించుకుంటున్నాడు. రైలు కదిలింది కొద్దిగా.

'ఏదో చెప్పాలనుకున్నట్టున్నారు' అన్నాను. కుతూహలాన్ని ఆపుకోలేకపోయినందుకు నాకే సిగ్గేసింది. అరచేతి చాటున అగ్గిపుల్ల అలాగే పట్టుకుని నావైపు కళ్ళెత్తి చూశాడు. చెయ్యి చురుక్కుమన్నట్టుంది. పెదిమల చివరనుంచి సిగరెట్ జారిపడింది. అతను ఏమీ అనలేదు. రైలు ముందుకి సాగింది. అతనివైపే చూస్తున్నాను. ఏం చెప్పాలనుకున్నాడు? తనని మోసం చేశానవా? నీరి రా మోకాలొడ్డుతున్నానవా? పెద్దవాళ్ళ మాట వినకుండా పొగరుమోత్తనం చూపిస్తున్నాననా? నాకన్న అందమైనదాన్ని తెలివైనదాన్ని సంపాదించుకో గలదనీనా? నేను ... ఒక్క పరుగున ముందుకి వచ్చి చెయ్యి చాచాడు శేఖరం. చెయ్యి కలిపాను. చిరునవ్వుతో ఆప్యాయంగా అదిమి ఒదిలేశాడు. రైలు పరుగు ప్రారంభించింది.

అంతవరకూ కంపార్టుమెంటులో ఎవరున్నారన్న సంగతి కూడా గమనించలేదు. చూస్తే ఒక్క సాధువు తప్ప మరెవ్వరూ లేరు. ఏదో వేదాంత గ్రంథంలా వుంది చదువుతున్నాడు. సాంగత్యం మంచిదే. నవ్వుకున్నాను మనసులోనే. అయినా, ఛాయా మాత్రంగా నయినా నా మొహంమీద చిరునవ్వు కనిపించిందో ఏమో, అప్పుడే పుస్తకంలోంచి తల ఎత్తి ఆయన నావైపు చూసి చిరునవ్వు నవ్వాడు. బెంగాలీ వాడిలా ఉన్నాడు. 'ఎంతవరకూ వెడుతున్నావు' అని ఇంగ్లీషులో అడిగాడు. అదమరవుగా ఆయన్నే పరిశీలిస్తున్న నేను కొంచెం ఉలిక్కిపడి 'వాల్తేరు దాకా అనుకుంటూను' అన్నాను ఇంగ్లీషులోనే. నా సమాధానం నాకే తెలివి తక్కువగా తోచింది—'అనుకోవటం' ఏమిటి!

ఆయన మృదువుగా నవ్వుతూ 'నిన్ను చూడగానే అనుకున్నాను నువ్వు వేదాంతి వవుతావని' అన్నాడు.

పకపకా నవ్వాను. 'ఇంకా నయం' అనుకున్నాను. నా నవ్వుకి ఆయన చిన్నబుచ్చుకున్నాడేమో నన్న అనుమానం వేసి మళ్ళీ ఆయన ముఖంలోకి చూశాను. ఎంతో సౌమ్యంగా నావైపొక్కసారి చూసి వెంటనే పుస్తకం వైపు దృష్టి పోనిచ్చాడు. ఆయనమీద గౌరవభావం కలిగింది నాకు. ఆయనకి ఇబ్బంది కలిగించకూడదనుకుని నేనూ సంచీలోంచి 'లెవియాథన్' తీసి చదవటం మొదలుపెట్టాను. పది పదిహేను పేజీలు చదివేసరికి రైలు కుదుపుకి తలనొప్పెట్టింది. కాస్సేపు కిటికీలోంచి—వెనక్కి పరుగెడుతూన్న చెట్లనూ పొలాలనూ చూశాను. పరుగెట్టుకొచ్చి చెయ్యిచాచిన శేఖరం గుర్తుకొచ్చాడు. అతను కొనిచ్చిన పత్రికలూ గుర్తుకొచ్చాయి. 'క్రైమ్' తీసి తిరగేశాను కొంతసేపు. తెలుగు పత్రికల్లోవి రెండు కథలు చదివాను. విసుక్కుని అవతల పడేశాను. మళ్ళీ 'హాబ్స్' తీశాను. దీపాలు వెలిగాయి. చుట్టూ చెట్లూ చేమలూ ముదురు రంగులో కనిపిస్తున్నాయి. దూరంగా కొండలు గచ్చకాయ రంగులోనూ పాకుడు రంగులోనూ కనిపిస్తున్నాయి. పుస్తకంలో పంక్తులు అలుక్కుపోయినట్లు కనిపిస్తున్నాయి. పమిట

కొంగుతో తుడుచుకున్నాను. అక్షరాలు ఏమంత కొట్టొచ్చినట్టు కనిపించలేదు. అంతకంతకు అపరిచితంగా తోస్తున్నాయి.

స్వాములవారి వంక చూశాను. ఆయన ఇందాకటిలాగే నిశ్చలంగా కూర్చుని దీక్షగా పుస్తకం చదువుకుంటున్నాడు. ఏమిటా చదువు - కాస్త కబుర్లుచెప్పటానికి వీల్లేకుండా రైల్లో యిమ దీక్షగా చదివేవాళ్ళను చూస్తే ఒళ్ళుమంట. నాకు పరీక్షలు గాబట్టి తప్పలేదుగాని! హఠాత్తుగా ఏమన్నా తి ు లనిపించింది. స్టేషను ఎక్కడా దరిదాపుల్లో ఉన్న సూచనలు లేవు. రైలు శ ర వే గ ం తో పోతోంది. అమ్మ ఇచ్చిన బత్తాయి పళ్లు గుర్తుకొచ్చాయి ఒకటితీసి ఒలవబోయాను మళ్లీ ఆలోచించి ఇంకో పండు తీసి స్వాముల వారి కేసి తిరిగి "తినుకుంటారా" అన్నాను. ఆయన చిరునవ్వుతో స్వీకరించాడు. కానీ పక్కనపెట్టేసి మళ్ళీ చదువు కొనసాగించాడు. నాకు ఒళ్ళుమండింది. ఏమైనాసరే, ఆయన్ని పలుకరించి మాటల్లోకి దింపాలనుకున్నాను. నా పండు ఒలుచుకుంటూ ఆయనవైపే పరీక్షగా చూస్తున్నాను. అలా చూస్తూంటే ఎన్నో ప్రశ్నలు పుట్టుకొచ్చాయి — ఈయన వయస్సు ఎంతుంటుంది? అసలు ఏ ఊరు? పేరేమిటి? సాధువు ఎందుకయాడు? ఎప్పుడయాడు? ఇప్పుడెక్కడుంటున్నాడు — లాంటి ప్రశ్నలు. నాకు నేనే సమాధానాలు చెప్పుకున్నాను- ఓ యాభయ్యేళ్లుండొచ్చు. కాశీయో గయో అయి ఉంటుంది ఈయన ఊరు. పేరు-ఎలాంటిపేరుఉంటేబావుంటుందో ఊహించటంమొదలుపెట్టాను. ఒక్కటీ సంతృప్తికరంగా కుదరలేదు. సన్యాసం ఎ ం దు కు పుచ్చుకుని ఉంటాడు? పె ళ్ళా ం బిడ్డల్ని పోషించలేకనా, అప్పుల బాధ పడలేకనా, ఉద్యోగం దొరక్కనా— ఎందుకని సాధువుల్లో చేరిపోయాడు చెప్మా?

"ఏవమ్మా, తోచటం లేదనుకుంటాను." ఉన్నట్టుండి మాటలు వినిపించాయి. ఆయన తెలుగువాడే— ఏ ప్రాంతం వాడోగాని. ఏమీ తోచక ఆయనవైపే దీక్షగా చూస్తున్న సమయాన పట్టుబడిపోయినందుకు సిగ్గుపడ్డాను. అయినా, తెచ్చి పెట్టుకున్న దర్పంతో "ఎలా అనుకున్నారు తోచటం లేదని" అని అడిగాను.

"ఇందాకటినుంచీ ఒక్క పనిలోనూ నిమగ్నం కాలేక పోతున్నావు కదా."

"అయితే ఇందాకటినుంచీ మీరు దీక్షగా పఠిస్తున్నా రనుకోవటం నా భ్రమ అన్నమాట" అన్నాను కవ్విస్తూ.

"ఇదుగో, పుస్తకం తీసుకుని నన్ను ప రీ క్షిం చ వ మ్మా" అన్నాడాయన చిలిపిగా నవ్వుతూ. నాకన్న రెండాకులు ఎక్కువే చదివాడనుకున్నాను. పుస్తకం తీసుకుచూశాను. "రామకృష్ణ పరమహంస". మొదటి పేజీ తిప్పి చూశాను. "రామకృష్ణ మఠం గ్రంథాలయం- కలకత్తా" అని ముద్ర ఉంది.

పుస్తకం ఆయనకి తిరిగి ఇచ్చేస్తూ అడిగాను- "మీ రెంత కాలంనుంచీ ఉన్నారిందులో?"

"పాతిక సంవత్సరాలకుపైగా అవుతుంది."

"మీకు జీవితంమీద విరక్తి ఎందుచేత కలిగిందో తెలుసుకోవచ్చునా?" "నా కుతూహలానికి క్షమించండి" అన్నాను వెంటనే.

"సంశయాన్ని తీర్చుకోవటంలో తప్పు లేదమ్మా. సూటిగా అడిగి తెలుసుకోకుండా ప రి ప రి వి ధా ల ఆ లో చిం చి మనస్సుకి శ్రమ కలిగించటం శ్రేయస్కరం కాదు. నువ్వు ఊహించినట్టుగా నాకు జీవితం మీద 'విరక్తి' కలగటంవల్ల కాదు— ఐహిక జీవితంమీద 'రక్తి' కలక్కపోవటంవల్లనే ఈ మార్గాన్ని అనుసరించాను."

ఆయన యుక్తికి నవ్వుకున్నాను. "మీకు 'రక్తి' ఎందుక్కలగలేదు" అని అడుగుదామనుకుని మళ్ళీ మనను మార్చుకున్నాను — బావుండదేమోనని.

"మీరు ప్రస్తుతం ఎక్కడికి వెడుతున్నారు?" అని ధోరణి మార్చాను.

"స్వామి వివేకానందుని శత జయంతి ఉత్సవ సందర్భంలో మన దేశంలోని ముఖ్యకేంద్రాలు పర్యటించి రామకృష్ణ పరమహంస తత్త్వం పైన కొన్ని ప్రసంగాలు చేయటానికి నియమితుణ్ణయాను. దారిలో విశాఖ పట్టణంలో దిగి, ఆ తరువాత కలకత్తా వెళ్ళవలసి ఉంది.

"విశాఖపట్నంలో ఎన్నాళ్ళుంటారు? ఉత్సాహంగా అడిగాను. 'ఒక్కరోజు' అని చెప్పాడు. "తప్పకుండా వచ్చి మీ ప్రసంగాన్ని వింటాను" అన్నాను. ఆయన సంతోషించాడు.

ఆయనతో సంభాషణ కొనసాగటానికి సావకాశం లేకుండా కాజీపేట వచ్చేసింది ఎవరో ఇద్దరు— దంపతులు ఎక్కారు కంపార్టుమెంటులోకి. పెద్ద పెద్ద భోషాణాల్లాంటి ట్రంకు పెట్టెలూ, రోడ్డురోలర్లంత బెడ్డింగులూ, వళ్ళుబుట్టలూ ఎర్రగా

- కొత్తగా పెళ్ళయిన దంపతులు హనీమూన్‌కి వెళ్ళి ఒక పెద్ద. పాశ్చాత్య పద్ధతిలోవున్న హోటల్‌లో బస చేయటం తటస్థించింది. భర్తతో "ఏమండీ! మనం నవదంపతులమని అందరూ మనవైపే అదోలా చూస్తున్నారు. నాకేదోలా వుంది. పోనీ మనకి పెళ్ళై చాలా కాలమైనట్టు కనిపించటానికి ఏమైనా మార్గం ఆలోచిద్దురూ" అంది భార్య.

భర్త : "అయితే సూట్ కేసులు రెండూ నువ్వు పట్టుకు నడు."

నూనె కారుతున్న ఊరగాయల డబ్బాలూ, పూలకుండీలు—క్షణంలో వాళ్ళ సామానుతో కంపార్టుమెంటు నిండిపోయింది. నడవటాని కక్కడా బాగా లేనంతగా కిక్కిరిసిపోయింది. రకరకాల శాల్తీలతో. క్లోకు రూముకి వెళ్ళటానికి ఆ సామాను మీదుంచి గెంతులువేసి దాటవలసి వచ్చింది. పెట్టెలు జరపటంలో స్వాములవారి పాదంమీదకి తోసేసినట్టున్నారు — స్వాములవారి ముఖంలో అక్షణం సేపు బాధ కన్పట్టి అంతలోనే ప్రశాంతత అవరించింది. ఆయన సహనానికి మనసులోనే జోహారు లర్పించాను.

ఆ పూటకి స్వాములవారు భోజనం చెయ్యనన్నారు. నే నిందాక ఇచ్చిన బత్తాయి పండు ఒలుచుకు తిని గ్లాసుడు మంచినీళ్ళు తాగారు. నేను రైలుదిగి వెళ్ళి రెండు పూరీలు, కూర పొట్లంకట్టించి తెచ్చుకున్నాను. లస్సీ అమ్ముతుంటే ఓ గ్లాసుడు తీసుకున్నాను రాత్రి సరిగా నిద్రపోలేదేమో, తిన్న వెంటనే నిద్రపట్టేసింది.

మర్నాడు పొద్దున్న ఏలూరు వచ్చాక మెలుకువొచ్చింది. తెల్లవారి వెలుగులో పరీక్షగా చూశాను రాత్రి కాజీపేటలో ఎక్కినావిడ్ని. పాతికేళ్ళు ఉంటాయేమో. పెద్ద అందంగా లేకపోయినా ఆకర్షణీయంగా ఉంది. ఎక్కడో చూసినట్టుగా ఉంది ముఖం. ఎక్కడ చూశాను చెప్మా అని ఎంతో ప్రయత్నించాను గుర్తుకి తెచ్చుకోవటానికి.

ఆవిడ భర్తని మాత్రం ఎప్పుడూ చూసినట్టులేదు. ఆవిడ్నే ఎక్కడో చూసినట్టు అనుమానం. సంభాషణలోకి దింపితే ఏ సంగతీ తేలుతుందని నేనే మొదలు పెట్టాను.

'ఎక్కడిదాకా వెడుతున్నారండీ?'

'నిడదవోల్లో దిగి నరసాపురం వెళ్ళాలి' అనేసరికి నా ఉత్సాహం సహించప్పబడిపోయింది. నేనెప్పుడూ నరసాపురంవెళ్ళి ఎరుగను. ఈవిణ్ణి మరెక్కడ కలిసి ఉంటాను? హైదరాబాదు అయినా అయి ఉండాలి—వాల్తేరు అయినా అయి ఉండాలి. మరో ఊరుతో నాకు అట్టే పరిచయం లేదాయెను.

ఈసారి నన్ను అడిగిందావిడ 'ఎక్కడిదాకా ప్రయాణం' అని చెప్పాను.

'చదువుకుంటున్నారా అక్కడ?'

'అవునండీ.'

'ఎక్కడ? ఎ. వి. ఎన్. లోనా?'

'కాదండి. యూనివర్సిటీలోనే.'

'మీకు మూర్తి - వై. ఎన్. మూర్తి తెలుసునా?'

ఈమాటు నా ఉత్సాహం అవుకుందామన్నా ఆగలేదు మూర్తి ఈవిడకి తెలుసునన్నమాట. మూర్తికి చుట్టంకాదు కదా! 'మీకెలా తెలుసును ఆయన?' అన్నాను, మూర్తి నా ఒక్కదాని సొత్తే అయినట్టు.

'వాడు మా అన్నయ్యే' అంది గర్వంగా.

అప్పుడు నాకు జ్ఞానోదయం

అయింది. అందుకే — ఆ పోలిక కొంచెం ఉండబట్టే ఈవిడ్ని ఎక్కడో చూసినట్టనిపించింది. నా సబ్జెక్టు ఏమిటని అడిగిందావిడ. చెప్పాను.

'అయితే మా అన్నయ్య నీకు బాగా తెలుసునన్న మాట—' అంది ఉత్సాహంగా నాకు మరింత దగ్గరగా జరుగుతూ. ఇంతలో ఆవిడ భర్త మా ఇద్దరికీ ఇడ్లీలు పట్టుకొచ్చి ఇచ్చాడు.

'అవునుగాని, మా అన్నయ్యకి ఎవరో స్నేహితురాలు ఉందట నీకు తెలుసునా?' అంది కబుర్ల ధోరణిలో. నా పెదిమలు ఒణికాయి సిగ్గుతో. ఏమని చెప్పాలో తెలియ లేదు. ఎలా అయినా తప్పించుకుందామని, ఏమీ ఎరగనట్టు 'ఆయనకి చాలామంది స్నేహితులున్నారు. చాలా సరదా అయిన మనిషి' అన్నాను. నేను అమాయకురాలిననే నమ్మిందావిడ.

'అది కాదు. వాడు ఎవరో అమ్మాయిని ప్రేమించాడుట. మా నాన్న ఎన్ని సంబంధాలు చూసినా ఏదో వంకపెట్టి ఒప్పుకోవటంలేదు. ఏ కులం పిల్లని ప్రేమించాడోనని మా అమ్మ భయం.'

'మీకా భయం ఏమీ అవసరం లేదు- ఆయన ప్రేమించినది నన్నే' అని చెప్పెయ్యాలన్నంత ఉద్రేకం కలిగింది. ఎలాగో అణుచుకుని 'మీ అమ్మగారూ వాళ్ళూ ఎక్కడుంటున్నారు?' అని మాట తప్పించేశాను. ఆవిడ భోళాభోళీ మనిషిలా కనిపించింది. ఏమైనా నా విషయం అందిస్తే చాలు, అదే పనిగా ఆ విషయమై, సిస్పంకోచంగా మాట్లాడేస్తుంది. ఏమైనా, మనిషి మంచిది. అవిడ నాకు ఆడబడుచు కాబోవటం నా అదృష్టమే - కలిసిమెలిసి సరదాగా ఉండగలుగుతాను- అనుకున్నాను.

మూర్తి చెల్లెలూ, ఆవిడ భర్త నిడదవోల్లో దిగిపోయారు. ఇక స్వాములవారూ నేనూ మిగిలాం. ఇద్దరం

● భగ్నప్రేమికుడు : 'ప్రేయసీ! నువ్వు కనుక నన్ను నిరాకరించేట్టయితే నా కొకటే మార్గం. నీ అంతటు నువ్వే ఉరిత్రాడు కొనివ్వు. దాంతో నీ కళ్ళెదురుగుండా, నీ యింటి ఎదురుగావున్న చెట్టుకే ఉరేసుకుంటాను.'

అమ్మాయి : 'చూడు మిష్టర్! నువ్విలా మా ఇళ్ళ చుట్టుప్రక్కల ఉరేసుకోవటం మా నాన్నగారెప్పుడూ హర్షించరు. ఇంకేదైనా మంచి చోటు చూసకో.

చెరో పుస్తకం పుచ్చుకుని కూర్చున్నాం.

రాజమండ్రి స్టేషనులో రైలు ఆగింది. కూర్చుని నడుము నెప్పెట్టి ఉందేమో, కాస్త అటూ ఇటూ పచార్లు చేద్దామనిపించింది.

"స్వామీజీ! ఇప్పుడే అలా తిరిగి వస్తానండీ" అని లేచాను.

"త్వరగా రామ్మా, పత్రికలూ అవీ చూస్తూ ప్రయాణం మాట మరిచి పోయేవు" అన్నాడు చిరునవ్వుతో.

బుక్‌స్టాల్ ప్లాట్‌ఫామ్ చివర ఎక్కడో ఉంది. అక్కడిదాకా వెళ్ళాలనిపించలేదు. దిగి ఊరికే ఇటూ అటూ చూస్తున్నాను. "కన్నెపిల్లలికి కొన్ని చిటకాలు కావాలామ్మా" అని పక్కనుంచి చిన్నగొంతుతో ఎవరో అడిగారు. అటు తిరిగి చూశాను. రెండు చేతుల నిండా పుస్తకాలు పెట్టుకుని అమ్మకానికి వచ్చిన మనిషి. వద్దు అన్నాను. అయినా వినిపించుకోకుండా "దాంపత్య సుఖం" "మొదటిరాత్రి" "అరవై..." "వద్దయ్యా" అన్నాను గట్టిగా. ఏమనుకున్నాడో, నన్ను ఎగాదిగా ఒక్కసారి చూసి పక్క కంపార్టుమెంటుకి వెళిపోయాడు. "ఆయ్—కనకాంబరాలూ — సంపెంగి పువ్వులూ" అంటూ అరుచుకుంటూ నా పక్కనుంచే పోయాడు పువ్వు లమ్మేవాడు. వాడి కేకకి చెవులు గింగురు మన్నాయి. కొంచెం దూరంలో ద్రాక్షపళ్ళవాడు కని పించాడు. కాసిని కొని స్వాముల వారి కిద్దామని వాడి వైపుకి నడి చాను. వెనకనుంచి ఎవరో నన్ను పేరుపెట్టి పిలిచినట్లనిపించింది. ఆడ గొంతు. అనుమానంతో వెనక్కి తిరిగి చూశాను. సుధ! ఒక్క అంగలో వచ్చి నా చేతులు రెండూ పట్టుకుంది.

"నువ్వెలా వచ్చావిక్కడికి ?" అన్నాను.

"నువ్వెలా వచ్చావో చెబుదూ" అంది చింకిచాటంత మొహం చేసు కుని.

"వాల్తేరు వెడుతున్నాను — హైదరాబాదు నుంచి."

"మేమిక్కడే ఉంటున్నాం ఇప్పుడు. ఈ మధ్యనే ఇక్కడికి బదిలీ అయింది, ఒక్కపూట మా ఇంట్లో ఉండి వెళ్ళు రమా."

"అబ్బే, పరీక్షలు దగ్గరపడు తున్నాయి. ఈసారి సెలవుల్లో వస్తాలే. రా, నా కంపార్టుమెంటుకి పోదాం, కాస్సేపు కూర్చుని మాట్లాడుకో వచ్చు" అన్నాను.

"ఉండు, మా వారికి పరిచయం చేస్తాన్నిన్ను" అంటూ, కొంచెం దూరంలో నుంచుని మావైపే చూస్తున్న ఒక అజానుబాహుణ్ణి పిలిచి "ఈయనే" అంది నమస్కరించాను.

"మా రమ అండీ" అంది ఉత్సాహంగా. అతను నవ్వుతూ "అయితే మీ స్థానంలో నన్నమాట నేనున్నది" అన్నాడు.

"అంటే?" తెల్లపోతూ అడిగాను.

"అహఁ, 'మా రమా నేను చిన్నప్పటినించి ఓ కంచంలో తిని ఓ మంచంలో పడుకునేవాళ్ళం' అని చెప్తూఉంటుంది సుధ". అతనిమాటలికి సిగ్గుపడుతూ నవ్వాను.

"ఒక్కపూటకి దిగు రమా" అంది సుధ మళ్ళీ బతిమాలుతున్న ధోరణిలో.

"రాజమండ్రి ఎప్పుడూ చూడ లేనట్టుంది" అన్నాడతను.

"ఆ, ఇంతోటి రాజమండ్రి సందులూ గొందులూ చూడలేక పోతుందనేనేమిటి! నాకోసం దిగ మంటున్నానుగాని" అని సాగదీసింది సుధ.

"సర్లే, నీకోసమేలే, నాకోసం అనుకోవటంలేదు" అన్నాడు.

"బాబోయ్, దిగుతానర్రా, దెబ్బ లాడుకోకండి" అన్నాను నవ్వుతూ. అమాంతం నా నడుముని వాటేసు కుంది సుధ.

"ఊఁ, ప్రేమలు తరవాత చూపించుకుందురుగాని, ముందు సామాను దించుకోండి" అన్నాడతను.

గబగబా నా కంపార్టుమెంటు దగ్గరికి వెళ్ళాం. స్వాములవారిని చూడగానే ఎందుకో మనస్సు చివుక్కుమంది. వాల్తేరు దాకా వెడు తున్నానని చెప్పి మధ్యలో దిగి పోతుంటే అయన్ని దగా చేస్తు న్నటుగా అనిపించింది. స్వాములవారికి సుధనీ, ఆమె భర్తరాజారావునీ పరి చయం చేశాను.

"స్వామీజీ! సుధ వాళ్ళింట్లో ఓ రోజు ఉండమని బలవంతం చేస్తోం దండీ. ఇక్కడ దిగిపోతున్నాను" అన్నాను, తప్పుచేస్తున్నదానిలా మొహంపెట్టి. ఆయన మాత్రం చిరు నవ్వునవ్వాడు.

"అలాగే వెళ్ళి రామ్మా, మళ్ళీ కలుసుకుందాం" అన్నాడు. ఆశ్చ ర్యంతో ఆయనవైపు చూశాను. ఆయన కన్నుల్లోని ఆత్మవిశ్వాసం చూశాక "ఎలా" "ఎప్పుడు" అంటూ ప్రశ్నించ బుద్ధికాలేదు. ఆయనకి పాదాభివందనం చెయ్యాలనిపించింది. సామాను తీసుకుని "వెళ్ళొస్తానండీ" అన్నాను. నన్ను సాగనంపటానికి గుమ్మందాకా వచ్చారాయన.

రైలు కనుచూపు మేర దాటిపోయే వరకూ స్వాములవారిని చూస్తూ చెయ్యి ఊపాను.

"మీకి సాధు సంపర్కం ఎప్పటి నుంచి ?"

వెనక్కి తిరిగి చూశాను. రాజా రావు కొంటెగా నవ్వుతున్నాడు. నోట్లో జానెడు పొడుగు చుట్టతో దర్పంగా చూస్తున్నాడు.

"సజ్జన సాంగత్యానికి సాధు వేమిటి—సంసారేమిటి ?

"బాగా చెప్పారు!" అంటూ గుప్పున పొగ వొదిలాడు. అతని

వెటకారానికి ఒళ్ళు మండింది. సుధ ఇదేమీ పట్టించుకోలేదు. "పద, రమా" అంది నా చేతిలోని సూట్ కేస్ అందుకుంటూ, 'ఒద్దులే, నే పట్టుకుంటాను' అన్నాను విడిపించుకుంటూ. 'ఇలా ఇవ్వండి' అన్నాడు రాజారావు. "పరవాలేదు లెండి" అన్నాను. చటుక్కున చేతిలోంచి లాక్కున్నాడు. సుధవైపు చూశాను– 'ఏమిటీయన' అన్నట్లు. సుధ నా చెయ్యిపట్టుకుని ముందుకి నడిచింది.

స్టేషను బయటకు రాగానే జట్కా మాట్లాడాడు రాజారావు. ముందు సుధ ఎక్కింది. ఆ తరవాత నే నెక్కబోయాను. కాలు కొంచెం జారింది. మళ్ళీ ఎక్కడానికి ప్రయత్నిస్తూంటే రాజారావు జట్కా వాణ్ణి కేకేసి "కొంచెం బండి వెనక్కి దించవోయ్. మరీ వేలు దేసి మనుషులు!" అన్నాడు. సుధ ఫక్కుమని నవ్వింది. ఉడుకుమోత్తనం వచ్చి నా పైకి కనబరచకుండా "చూసుకోండి నా తడాకా" అన్నట్లుగా వెనకనుంచి చిన్న ఎగురు ఎగిరి బండిలో కూర్చున్నాను. నేను సర్దుకోగానే రాజారావు కూర్చున్నాడు. వెంటనే బండి వెనక్కి దిగజారిపోయింది. గుర్రంమీది కాడి పైకి లేచిపోయింది. గుర్రం సకిలించింది.

"బాబయ్యా, కాసింత ముందుకి రండయ్యో" అన్నాడు జట్కావాడు. నేను ముందకి జరిగాను బాగా. బండింకా వెనక్కి ఒరిగిపోయేవుంది. "మీరట్టా కాల్లు యాల్లాడేస్తేకాదు – పైకి రండి బాబయ్యా – బాగా ముందుకిజరిక్కోండయ్యా". బండివాడి గోలకి రాజారావు బాగా పైకి జరిగి నేనూ సుధా ఆక్రమించినంతస్థలం తనొక్కడూ ఆక్రమించాడు. అతని మోకాలూ భుజం, నాకు రాసుకుంటున్నాయి. ఇబ్బందిగా ఉన్నా గమనించనట్టు ఊరుకున్నాను.

"సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్ దగ్గిరికి పోనీవోయ్" అన్నాడు రాజారావు. జట్కావాడు కొరడా ఝుళిపించాడు. గుర్రం పరుగులంకించుకుంది. రాజారావు చుట్టపొగ జట్కాలోపల దట్టంగా వ్యాపించింది. నాకు ఊపిరి సలపక దగ్గొచ్చింది.

"కాస్త ఆ వెధవ చుట్ట ఆరిపెయ్యకూడదుటండీ, రమకి పట్టంలేదు" అంది సుధ. నా వైపు చూశాడతను. చూపు తప్పించుకుని బయటికి చూశాను. రాజారావు చుట్ట ఆరిపేశాడు. వ్యాపించిన పొగ ఇంకా బయటికి పోలేదు.

[ఇంకావుంది]

మౌనవాణి

[గత సంచిక తరువాయి]

13

పద్మ తండ్రి రావడం నాలుగు రోజులు ఆలస్యమయింది. ఈ నాలుగురోజులు ముళ్ళమీద వున్నట్టుంది. దీనికి కారణం డాక్టర్ గిరిధర్ కుమార్ అతిధిగా వుండటం. అతని సమక్షంలో వున్నప్పుడు ఏదో శక్తి తన వ్యక్తిత్వాన్ని, స్వాతంత్ర్యాన్ని లాగేసినట్టు ఒక వింత అనుభూతి పొందేది. పద్మ తనకి తెలియకుండానే తనలో అతనిపట్ల వినయ విధేయతలూ సిగ్గూ కనపరచడం మొదలెట్టింది. గిరిధర్ పిలిస్తే తుళ్ళిపడేది. ముక్తసరిగా సమాధానమిచ్చేది. చదువుమీద ఎంత ప్రయత్నించినా దృష్టి మళ్ళేది కాదు. గిరిధర్ అతీతుడని, తను అల్పురాలనీ ఒక కొత్త భావం తనని వెంటాడడం మొదలెట్టింది. మొదటిసారిగా తన జీవితంలో ఏదో పెద్ద లోటూ, వంటరితనం కనబడింది. మనస్సుని ఎంత స్వాధీనంలో పెట్టుకుందామన్నా సాధ్యమయ్యేదికాదు.

చంద్రశేఖర్రావుగారు రాగానే మనస్సులోంచి ఏదో బరువు తీసేసినట్లు తన స్వేచ్ఛ తనకొచ్చేసినట్టూ అనుభూతి పొందింది. గిరిధర్ను చూడగానే ఆయన బ్రహ్మానందపడ్డాడు. అతని అస్తి పాస్తుల వ్యవహారాలను గురించీ, విదేశాల్లో అనుభవాలు గురించీ ప్రశ్నలవర్షం కురిపించేడు. పూర్వస్మృతులన్నీ జ్ఞాపకం వస్తూంటే ఆయన వాత్సల్యం కట్లు తెంచుకుంది. వాళ్ళ మాటలు వింటుంటే పద్మ ఆశ్చర్యపోయింది. అంత సన్నిహితంగా తన తండ్రి అతన్ని ఆదరిస్తాడని ఆమె ఎప్పుడూ వూహించలేదు.

సాయంత్రం, పద్మ టీ కలిపి తండ్రికి, గిరిధర్కి, శశికి అందించి తనూ తీసుకుని కూర్చుంది.

"పరీక్షల ముందు నీకి వుద్యోగం రావడం పద్మకి చాలా లాభం. ఏం

సీరియల్

స్మరియింపు మంతియే

పి. గణపతిశాస్త్రి

వెడలిపోదువుగాని, వెనుదిరిగి నిలిచి యీ
వీడుకోలిక సుంత వినిపొమ్ము నెచ్చెలీ!
తడవుకాబోదులే! ఎడద లోలో మాట
వేవేగ ఒకలిప్తలో విన్నవింతు లే!

కడసారి మనసార కరువుదీరగ నిన్ను
కనుగొందు నన్న, ఉప్పెన లయ్యె నశ్రువుల్
తడబడెను తలపోత, విడివడవు పెదవులీ
అడియాస ఒక్కటే సుడిదిరిగె నక్కటా!

పేరాసయేగాని, ప్రేమ పరమావధే!
నిరుపేదకింత పెన్నిధి యేల లభియించు!
ఊరకే తపియించి ఆరాట పడిసంత,
దూరసుందర సుధాకరబింబ మందునా?

పరమ రమణీయ మొక నెరసంజ వెలుగులో
తరళతారకలమై వరలితిమి చాలులే!
మరల నెపుడయిన నెమ్మది నా నిమేషమ్ము
స్మరియింపు మంతియే! మరువకో ప్రియతమా!

ప్రయాణం

(గతసంచిక తరువాయి)

ఓ రెండంతస్థుల మేడదగ్గర బండి ఆపించారు. రాజారావు ఒక్క గెంతులో దిగాడు. ఆ అదుటుకి బండిలో ఉన్న మేము ఒక్క ఎగురుకి టాపుకి ఠక్కుమని కొట్టుకున్నాం. నేనూ సుధ బండిదిగి ఇంట్లోకి దారి తీశాం. వీళ్లుంటున్నది మేడ మీద భాగంలో. మెలికలు తిరిగిన మెట్లు మీంచి జాగ్రత్తగా నడుచుకుంటూ పోయాం పైకి. రాజారావు సూట్‌కేస్‌తో మా వెనకాలే వచ్చాడు.

ఉంటున్నది రాజమండ్రిలో అయినా ఇల్లు చాలా అందంగా అలంకరించి పెట్టింది సుధ. గుమ్మాలకు అందమయిన తెరలూ, డ్రాయింగురూములో సోఫాలూ – వాటిమీద పువ్వులు కుట్టిన గలేబులూ, పక్కల్ని వాజుల్లో తాజా పువ్వులూ గోడలమీద ఒకటి రెండు వర్ణ చిత్రాలూ — చూడగానే హాతావరణం హాయిగా అనిపించింది. ఓ సోఫాలో కూలబడ్డాను. సుధ లోపలికి వెళ్ళింది కాఫీ తీసుకొస్తానని చెప్పి, బల్లమీదున్న పత్రికలు చూస్తూ కూర్చున్నాను. ఆరిపోయిన చుట్టని వెలిగించుకున్నాడు రాజారావు.

సుధ కాఫీ పట్టుకొచ్చింది. స్టీలు గ్లాసుల్లో కాకుండా కప్పుల్లో పట్టుకొచ్చింది. కాఫీ తాగుతూ "కప్పులు చాలా అందంగా ఉన్నాయి" అన్నాను.

"అంతకన్న కాఫీ ఘోరంగా వుందని స్పష్టంగా చెప్పొచ్చును కదా" నవ్వుతూ అన్నాడు రాజారావు. సుధ చిన్నబుచ్చుకుంటుందేమో నన్న భయంతో వెంటనే "కాఫీ అద్భుతంగా ఉంది. కప్పులు కూడా తగినట్టు అందంగా ఉన్నాయని నా ఉద్దేశం" అన్నాను. సుధ నవ్వింది.

"మా పెళ్ళికి ఎవరో ప్రెజంట్ చేశారు వీటిని" అంది.

పెద్ద కథ

"అవునుగాని, మా పెళ్ళికి రాలేదేమిటి మీరు?" రాజారావు అడిగాడు.

"మీరు పిలిస్తేకదా!"

"ఊఁ, గట్టి చిక్కొచ్చి పడిందే... అయినా మీ స్నేహితురాలు పిలిస్తే నేను పిలిచినట్టు కాదూ?" అన్నాడు.

"మా సుధ నన్నేమీ నిలదీసి అడగటం లేదు—నా పెళ్ళికి రాలేదేమిటని."

"ఫరవాలేదు, పిట్ట కొంచెమయినా కూత ఘనమే" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"ఏమిటండోయ్! మరీ చిన్న పిల్లని ఆడించినట్టు ఆడిస్తున్నారు దాన్ని" అంది సుధ నన్ను వెనకేసుకొస్తూ.

"చిన్న పిల్లకాదూ! 'మా రమ, మా రమ' అని నువ్వంటూంటే నీలాగే ఉంటుందనుకున్నాను" అని చేతుల్తో సుధ లావుని సూచించాడు.

ఈసారి సుధని వెనకేసుకు రావటం నా వంతయింది. "మా సుధ ఇంతకుముందెంతో నాజూగ్గా ఉండేది. ఇప్పుడు సహవాస దోషం వల్ల అలా పాడైపోయిందిగాని!"

నా మాటలికి సుధ పకపకా నవ్వింది. రాజారావు మొహం ముడుచుకుంటాడనుకున్నాను — అతని స్థూల దేహాన్ని ఎత్తిపొడుస్తున్నందుకు. ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ లేచి పక్కగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. హాయిగా సోఫాలో జార్లబడ్డాను.

"ఏం, హైదరాబాదు ఎందుకెళ్ళావ్?" సుధ అడిగింది.

"అమ్మ, నాన్నగారు అక్కడే ఉన్నారు. క్రిందటేడు నాన్నగారికి హైదరాబాదు బదిలీ అయింది. ఈ ఒక్క సంవత్సరంతో నా చదువయిపోతుంది కదా — మధ్యలో మార్చేందుకని నన్ను వాల్తేరులో పిన్ని వాళ్ళింట్లో ఉంచారు."

"ఊరికే చూద్దామనే వెళ్ళావా, ఏదన్నా ఇబ్బందొచ్చిందా?"

"ఓ విధంగా ఇబ్బందే."

ఏమిటేమిటంటూ గాభరాగా చూసింది సుధ.

"అమ్మనీ నాన్నగార్నీ ఎదిరించాల్సి వచ్చింది" అన్నాను బాధగా.

"సంబంధం చూశారా" అంది కన్నుగీటుతూ. అవునన్నాను. "ఎవరతను" అని అడిగింది.

"డాక్టరు చంద్రశేఖరం అని మా నాన్నగారి స్నేహితుడి కొడుకు. తరుచు వస్తూ పోతూ ఉంటారు మా ఇంటికి. అక్కడ యూనివర్శిటీలో పని చేస్తున్నాడు."

"మరెందుకొద్దన్నావ్? మనిషి బావుండడా?"

"అబ్బే, అదికాదు. అతన్ని పెళ్లి చేసుకోవాలన్న అభిప్రాయం నాకెప్పుడూ కలగలేదు. అదీకాక, మూర్తితో మొదట్నించీ నాకు పరిచయం. అతన్నే చేసుకోవాలని నిశ్చయించుకున్నాను; మూర్తి మన శాఖవాడు కాదు. పైగా హోదా కూడా తక్కువేనని అమ్మకీ నాన్నగారికీ అయిష్టత. ఈ రోజుల్లో కులాలే పట్టించుకోవటంలేదు — ఇక శాఖలంటూ మూర్ఖంగా కూర్చుంటే ఎలా?"

సుధ అంత ఉత్సాహం కనబరచలేదు.

"ఎంతయినా తల్లిదండ్రులు. మన మంచి ఆలోచించే చూస్తారుకదా. ఏ సంబంధమయినా వాళ్ళ మనసు నొప్పించకుండా ఉండాల్సింది" అంది.

"నాకేది మంచిదో నాకు మాత్రం తెలియదూ? — ఇంత వయస్సొచ్చాక. జీవితాంతం సహచరులుగా ఉండాల్సిన విషయంలో తగినవాణ్ణీ నచ్చినవాణ్ణీ ఎన్నుకునే బాధ్యత నేను తీసుకుంటే తప్పేముంది?" అంటూ నన్ను నేను సమర్థించుకున్నాను.

సుధ తేలిగ్గా నవ్వేస్తూ "పోనీలే, ఎవరో ఒకరు — నీకు నచ్చితే నీ జీవితం సుఖంగా సాగుతుంది. అంతకన్న మీ వాళ్ళకు మాత్రం కావల్సిందేమిటి? — అలా అనుకుని సరిపెట్టుకుని ఉంటారు మీ వాళ్ళు."

కాఫీ కప్పులు తీసుకుని లోపలికి వెళ్ళింది సుధ. రాజారావు బట్టలు మార్చుకుని వచ్చాడు. తెల్లని ధోవతి, ఖద్దరు లాల్చీ వేసుకున్నాడు. మొట్టమొదటిసారిగా "మగవాడు ధోవతిలో కూడా అందంగా ఉండొచ్చును" అనుకున్నాను.

"ఏం, ఎలా ఉంది మా ఊరు" అన్నాడు కుర్చీలో కూర్చుంటూ.

"ఏదీ, ఇంకా చూపించందే ఏం చెప్పను?"

సుధని కేకేశాడు వెంటనే. ఏమిటంటూ కొంగుతో చెయ్యి తుడుచుకుంటూ వచ్చింది.

"మీ స్నేహితురాలికి ఊరు చూపించలేదని అలకొచ్చిందట." కొంటెగా నవ్వుతూ అన్నాడు.

"చూశావా సుధా, అంతా కల్పన"

అబ్బూరి ఛాయాదేవి

"పోనీ, దానికేంవుంది? సాయంకాలం అలా పుష్కరేవువైపు పోదాం. అట్నుంచి కావాలంటే మ్యూజియం అవీ చూసి రావచ్చు ... ఇప్పుడు మేటనీకి వెడదామా" అంది గారాం చేస్తున్నట్టు.

"చంపావు పో. ఇప్పుడే బట్టలు మార్చుకున్నాను. మళ్ళీ చచ్చి చెడి సూటూ బూటూ వెయ్యమంటే ఎలా?" దిగాలుగా చూశాడు రాజారావు.

"పరవాలేదు. ఈ డ్రెస్‌లోనే ఎక్కువ బావున్నారు – ఇలాగే పదండి" అన్నాను చటుక్కున. అనేశాక నాలిక్కొరుక్కున్నాను. రాజారావు మొహంకేసి మళ్ళీ చూడకుండా చూపులు సుధవైపుకి మళ్ళించాను. సుధ అన్నం వడ్డించేస్తానంటూ వంటింటివైపు వెళ్ళింది. నేను సుధ వెనకాలే వెళ్ళాను. గ్లాసులతో మంచినీళ్ళు పెట్టి పీటలు వేస్తానన్నాను. వినకుండా నన్ను రెక్కపుచ్చుకుని బలవంతాన ఓ పీటవేసి కూర్చోబెట్టింది. అన్నీ చకచకా సర్దేసి రాజారావుని రమ్మని పిలిచింది. భోంచేస్తున్నంత సేపూ అవీ ఇవీ నాకు మారొడ్డించమని సుధని చంపుకుతిన్నాడు. చీటికీ మాటికీ నా బక్క పలచదనాన్ని వెక్కిరిస్తూంటే నేను ఊరుకోలేదు.

"ఆయనకి ఇంకాస్త వడ్డించు సుధా– మరీ నా తిండిచూసి మొహమాటపడుతున్నారు... మీ డోసు తగ్గించకండి– నేనేమీ అనుకోనులెండి" అన్నాను. పంతాలకుపోయి ముగ్గురం భుక్తాయాసంతో లేచాం.

సాయంకాలం ఆరున్నరకి సినిమా అయిపోగానే రామాటాకీసు నుంచి కాలినడకని బయల్దేరాం. మ్యూజియంకి వెళ్ళటంమానేసి అలా నడుస్తూ సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ పుష్కరేవుకి వెళ్ళాం. అక్కడ మర్రిచెట్టు దగ్గర చిన్న దేవుడి గుడి ఉంటే సుధ అటు దారి తీసింది.

"ఏమేవ్, అటు వెళ్ళకు ప్రమాదం" అన్నాడు రాజారావు. గాభరాగా చూశాం ఏమిటని.

"అక్కడ సాధువులున్నారే, చూసిందంటే మీ స్నేహితురాలు మళ్ళీ ఇంటికి రానంటుంది."

సుధ నవ్వుకుని ఇవతలి వైపు కొచ్చేసింది.

అతనిమీద ఎదురుదెబ్బ తీయటానికి అవకాశం కోసం కాచుక్కూచున్నాను.

బ్రిడ్జి స్తంభాల చుట్టూ చేరి కేరింతాలు కొడుతూ నీళ్ళలో ఆడుతున్న పిల్లల్ని చూస్తూంటే నాకూ ఆ గోదావరిలో హాయిగా ఈతలాడితే

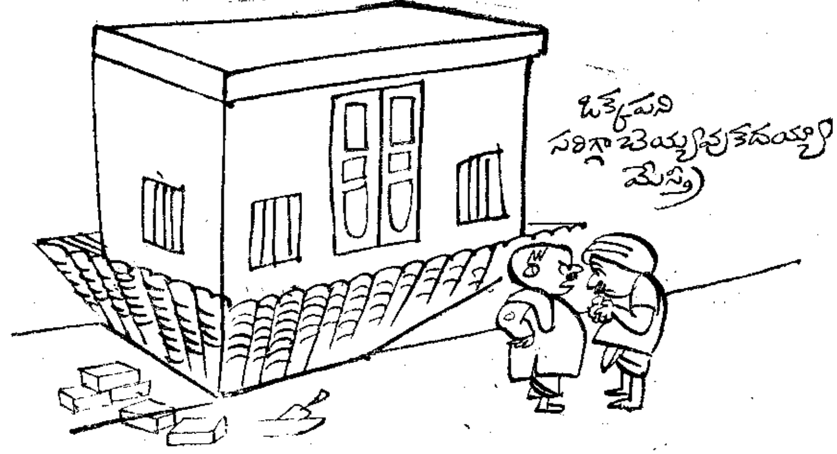

బావుండుననిపించింది. ఒడ్డున నుంచుని కాసిని నీళ్ళు తీసుకుని మొహంమీద పోసుకుని, పాదాలు తడుపుకుని సంతృప్తిపడి ఇవతలి కొచ్చేశాను. తరవాత ఆంజనేయస్వామి గుడికి వెళ్ళాం – కొబ్బరికాయలూ పువ్వులూ పట్టుకుని లోపల దేవుడికి దణ్ణంపెడుతూంటే రాజారావు నావైపు తిరిగి "ఏంవని కోరుకున్నారు?" అన్నాడు.

"మీతో ఎందుకు చెప్పాలి?"

"నాకు తెలుసు మీరు చెప్పకపోయినా."

"ఏంవిటి చెప్పండి చూద్దాం."

"మొగలీ పువ్వంటీ మొగుణ్ణివ్వవే..." అంటూ రాగం తీశాడు.

"ఛీ, నాకు మొగలిపువ్వంటే పరమ అసహ్యం". ఇదెక్కడి పిల్లరాబాబూ అనుకున్నట్లు భుజాలు ఒక్క విరుపు విరిచి అవతలికి వెళ్ళిపోయాడు.

దారిలో, హొటల్లో భోంచేద్దామన్నాడు— అప్పుడు వెళ్ళి ఇంట్లో సుధ చేత వంట చేయించటం ఎందుకని. సుధ సంతోషించింది.

భోంచేసి నడుచుకుంటూనే ఇంటికి చేరుకున్నాం. రాత్రి తొమ్మిది దాటిపోయింది. అలిసిపోయాను నడిచి నడిచి. "పేకాడుకుందామా" అంది సుధ. "నిద్ర వస్తోంది, వద్ద"న్నాను. డాబామీద ముగ్గురికీ పక్కలు వేసింది. కాస్సేపు కబుర్లు చెప్పుకున్నాం—మధ్యాహ్నం చూసిన సినిమా గురించి. ఉన్నట్టుండి "చలేస్తోంది" అని రాజారావు ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయాడు.

నేను మగతగా కబుర్లు కొనసాగించాను. మరి కొంతసేపటికి సుధ కూడా లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

దూరంనుంచి నైట్‌క్వీన్ పరిమళం గాలి వీచినప్పుడల్లా వచ్చి డాబా అంతా వ్యాపిస్తోంది. మావయ్య పడగ్గది పక్కన ప్రత్యేకం నాటించిన నైట్‌క్వీన్ మొక్క ఈ పాటికి బాగా ఎదిగి ఇలాగే పరిమళాన్ని వెదజల్లుతూ ఉండి ఉంటుంది. తాతయ్యగారింట్లో వేసవికాలం పొగడచెట్టు కింద పక్కలు వేసేవారు. సెలవులికి వెళ్ళినప్పుడు రోజూ పొద్దున్నే లేచి నా పక్కమీద ఎన్ని పూలు రాలినవో లెక్కపెట్టుకునే దాన్ని. ఇప్పుడు పొగడపువ్వులమీద అంత మోజులేదు. సన్నజాజిది చక్కని పరిమళం. నాజూకైన పువ్వు. నాజూకైన పరిమళం.

మత్తుగా ఒత్తిగిలాను.

సన్నజాజి సౌరభం ... సన్నాయి... కొబ్బరి చెట్లు ... తాటాకు పందిరి ... పట్టుచీరల గరగరలు... మండువాలో పేరంటాళ్లు. ముత్తయిదువులకు పసుపు రాస్తోంది వదిన. ఎవరో గంధం పూస్తున్నారు. మామయ్య కూతురు శశి పన్నీరు జల్లుతోంది. నాకు పిన్ని పూల జడ వేస్తోంది. సన్నజాజులు గుచ్చుతోంది. మధ్య మధ్య కనకాంబరాలూ మరువం వేస్తే బావుంటూ యంటోంది. మరే పువ్వులూ కలపొద్దన్నాను. జడ ఇంకా సగం కూడా కాలేదు. పురోహితుల కేకలు — 'తొరగా తెవ్వండి'—'అమ్మాయిని తీసుకురండి'—సన్నజాజుల పోగు తరగటంలేదు. బావ మొగలి పువ్వులు పట్టుకొచ్చాడు. కత్తిరించి జడ మీద కుట్టమన్నాడు. వద్దన్నాను. చాలా బావుంటుంది — పెట్టించుకోమన్నాడు. వద్దన్నాను మళ్ళీ. కావాలంటే వాసన చూడు — ఎంత బావుందో అన్నాడు. బాబోయ్, నా దగ్గిరికి తీసుకురాకు—నాకసహ్యం — కళ్ళు మూసేసుకున్నాను. బావ పట్టుదల వదల్లేదు. ముక్కు దాకా తీసుకొచ్చాడు. పిన్ని చేతుల్లోంచి జడ ఒదిలించుకుని దూరంగా పరిగెట్టాను. ముత్తయిదువులంతా నవ్వుతున్నారు. బావ మొగలిపువ్వుతో నా దగ్గిరకొస్తున్నాడు. నేను వెనక్కి వెనక్కి పరిగెడుతున్నాను. బావ మొగలి పువ్వుతో మీదిమీదికొస్తున్నాడు. ఇంక వెనక్కి వెళ్ళటానికి చోటు లేదు. గోడ అడ్డుకుంది. బావ మొగలి పువ్వుని మొహంమీద పెట్టాడు. బుగ్గలకి తగిలి గీరు

కున్నాయి. మొగలి ఘాటుకి ఊపిరి సలపలేదు. ముళ్ళు గుచ్చుకుంటున్నాయి. బావ వేడి ఊపిరికి తల తిరిగినట్లయింది. ఎదిరించే శక్తి సన్నగిలింది. జడలో సన్నజాజులు గోడకి రానుకుని నలిగి రాలిపడ్డాయి. కోపంలో ఒక్క తోపు తోశాను—బలాన్ని కూడగట్టుకుని. ఆ కుదుపుకి మెలుకువొచ్చింది. కళ్ళు తెరిచి చూశాను.

బావ కాదు – మొగలి పువ్వు కాదు – ఎదురుగా రాజారావు. బుసలు కొడుతున్నట్లు ఊపిరి ఒగుర్తున్నాడు. నా చేతులు రెండూ మంచానికి అదిమిపెట్టి ఉన్నాయి. అరిచాను. నా గొంతు నాకే వినిపించలేదు. నా నోటి మీద మరో నోరు. ఘాటైన చుట్టవాసన. తల తిరిగిపోయింది. నా ఆపాద మస్తకాన్నీ అదిమిపెట్టిన ఆ బరువుని తోసే శక్తి నాలో లేకపోయింది, నా అసహాయత్వానికి కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగాయి. సుధ వస్తే బావుండును అనుకున్నాను. పిలవబోయాను. మళ్ళీ నా నోటి మీద నోరు. గుండెలమీద బరువు. కడుపులో దేవినట్లయింది. కాళ్ళు విరిగిన స్తంభాల్లా పడి ఉన్నాయి. నా వెన్నెముక కరిగిపోయినట్టుంది. ఉన్నట్టుండి నా మీది బరువు తొలిగిపోయింది. ఆ బరువు నానుంచి దూరంగా నడిచి

● జబ్బుపడ్డ షావుకారు మరణశయ్యమీద వున్నాడు. చుట్టూ కొడుకులు, కోడళ్లు, పెళ్ళాం అంతా మూగివున్నారు. షావుకారు కళ్లు తెరిచాడు.

"రాముడేడీ ?" అని అడిగాడు.

"ఇక్కడే వున్నా నాన్నా" ఏడుస్తూ అన్నాడు పెద్ద కొడుకు.

"నారాయణ ?"

"ఇదుగో నీ కాళ్ళ దగ్గిరున్నా" అని దుఃఖం దిగమింగుతూ అన్నాడు రెండో కొడుకు.

● "కేశవులు ?"

"ఇదుగో ఇటు. అంతా ఇక్కడే వున్నాం నాన్నా" అంతా కళ్ళు తుడుచుకుంటున్నారు.

హఠాత్తుగా ముసలాడు గర్జించాడు. "అంతా ఇక్కడే వుంటే దుకాణంలో ఎవరున్నట్టు ?"

పోయింది. పోతూ పోతూ నాశక్తి నంతా కూడగట్టుకుపోయినట్టుంది. నీరసం ఆవరించింది. వంటి మీదికి గాలి చల్లగా వీచింది. అయినా అలాగే చలన రహితంగా మంచాన్ని అంటిపెట్టుకుని ఉండి పోయాను. ఆకాశంవైపు చూశాను. చంద్రమామ పాలిపోయినట్లు కని పించింది. చుట్టూ నక్షత్రాలు బిక్కు బిక్కు మంటున్నాయి.

జరిగిన సంఘటనని మనస్సు మెల్లి మెల్లిగా పునశ్చరిం'చు కుంటోంది. పువ్వుల గురించి ఆలో చిస్తూంటే ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో తెలియదు. పీడకల — దాని వెనక రాజారావు — చలిగాలి, ఒళ్ళంతా

జ్యోతి బుక్స్ ప్రచురణలు

కొత్త విడుదల!

80 రోజులలో భూప్రదక్షిణం (మూలం : జూల్స్‌వెర్న్
అనువాదం : ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ)
సాదా ప్రతి : వెల : రు. 5—00
మేలు ప్రతి : వెల : రు. 6—00

ఇంకా

బి. వి. రమణరావు కథలు వెల : రు. 2—50

" " నాటికలు వెల : రు. 1—50

నేనుచూసిన అమెరికా (రచన : నాగేశ్వరరావు)
సాదా ప్రతి వెల : రు. 2—50
లైబ్రరీ ఎడిషన్ వెల : రు. 3—50

కూనలమ్మ పదాలు [ఆరుద్ర రచన]
అదనపు పదాలతో వెల : రు. 1—00

రసికజన మనోభిరామం వెల: రు. 1—00

ప్రతులకు :

జ్యోతి బుక్స్, విజయవాడ-2

జలదరించింది. జాకెట్టు బొత్తాలు పెట్టుకున్నాను. చీర మోకాళ్ళ క్రిందికి లాక్కున్నాను. ఒణుకు కొంత తగ్గింది. మళ్ళీ మనస్సులో ఆలోచనలు——

'నాకెందుకు జరిగిందిలా? నే నింత అబల నెలా అయి పోయాను?' కళ్ళనిండా నీరు నిండి రెండు కనుకొలకుల్లోంచీ జారి చెంపలూ చెవులూ తడిశాయి. కోపం, ఆవేశం, బాధ, భయం, జాలి, అసహ్యం — ఒక్కసారిగా అనుభవించాను. 'నాకెందుకు జరిగిందిలా?' నా మూగ ప్రశ్నకి జవాబు చెప్పటాని కక్కడెవరూ లేరు—ఆకాశం క్రింద నేను తప్ప. తెల్లవారకుండా ఉంటే బావుండు ననుకున్నాను. గోడదూకి ఆత్మ హత్య చేసుకుందా మనుకున్నాను. పారిపోయి గోదావరిలో దూకు దామా అనుకున్నాను. చీరకొంగుతో ఉరిపోసుకుందామా అనుకున్నాను. ఏదీ చెయ్యలేదు. మంచాన్ని అంటి పెట్టుకుని అలాగే ఆకాశంవైపు చూస్తూ కర్తవ్యం తోచక ఆలో చిస్తూ ఉండిపోయాను. అలసటలో ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో తెలియదు.

ఎండ కళ్ళలో పడగానే మెలుకు వొచ్చింది. చటుక్కున లేచ బోయాను. ఒళ్ళంతా బడలికగా చచ్చుగా ఉన్నట్లనిపించింది. జరి గిన సంఘటన కళ్ళకుకట్టినట్లయింది. లేవబుద్ధి కాలేదు. లేస్తే అతను కనిపిస్తాడేమో! సుధ మొహాన్ని ఎలా చూడను! నా మొహాన్ని నే నెలా చూసుకోను? ఏం చెయ్యాలో ఎలా ప్రవర్తించాలో అర్థంకాక అలాగే కళ్ళుమూసుకు పడుకున్నాను. మూర్తి మనస్సులో మెదిలాడు. మూర్తి - ప్రేమ - వివాహం - అన్నీ అకస్మాత్తుగా అపరిచితంగా తోచాయి. బావి జీవితమంతా అస్పష్టంగా పొగ మంచు కమ్మినట్లుగా ఉంది. ఈ సంఘటన నా మనః ప్రవృత్తిలో నే నింతకుముందు ఊహించని పరి ణామాన్ని తెస్తున్నట్లు తోచింది. నే నిదివరకటిదాన్ని కాదిప్పుడు - శారీరకంగా గాని, మానసికంగా గాని ఈ మార్పు నా జీవనాన్ని ఎలా తీర్చిదిద్దుతుందో తెలియదు. మూర్తి ప్రేమ నిన్నటివరకూ సజీవరూపంలో నా ఎదుట నిలిచింది. ఈ రోజు బుద్బుదమై గాలిలో తేలి నానుంచి

- జీవితంలో విజయం పొందడానికి చాలా ఉపాయా లున్నాయిగాని మనం పని చెయ్యందే అవి పని చెయ్యవు.

దూరమై పోతున్నట్లు తోస్తున్నది. ఎప్పుడు బుద్బుదం అదృశ్య మవుతుందో తెలియదు. నిన్నటికీ ఈరోజుకీ ఎంత భేదం! ఇలా జరక్కపోయి ఉంటే?— నిన్న అనుకున్నాను—' వాల్తేరు వెళ్ళగానే విజయగర్వంతో మూర్తిని పిలుస్తాను. 'అమ్మ, నాన్నగారూ అడ్డు చెప్పినాసరే శేఖరాన్ని కాదని నీ దగ్గరికి వచ్చాను మూర్తీ' అంటాను. మూర్తి ఆనందంతో ఉప్పొంగిపోయి తన బాహు బంధనలో నన్నుక్కిరిబిక్కిరి చేస్తాడు...' ఇప్పుడు! — వాల్తేరు వెడతాను. మూర్తిని కలవకుండా ఉండటానికి ప్రయత్నిస్తాను. మూర్తి మొహం చూడలేక తప్పించుకు తిరుగుతాను. ఓ రోజున మూర్తి కలుస్తాడు. చెబుతాను. 'మూర్తీ, వస్తూ వస్తూ దారిలో నా శరీరాన్ని మలినం చేసుకు వచ్చాను' అని. మూర్తి ఏమంటాడు? ఎలా ప్రవర్తిస్తాడు? నన్ను అసహ్యించుకుంటాడా? అవును. ఎందుకు అసహ్యించుకోకూడదు? నా అబలత్వానికీ నా అశక్తతకీ నా బుద్ధిహీనతకీ నన్ను ఛీత్కరించుకుంటే ఆశ్చర్య మేముంది? నా మీద నాకే అసహ్యంగా ఉంది. ఇప్పుడు నాకేమిటి శిక్ష? ఎవరు విధిస్తారు నాకు తగిన శిక్ష? నాకు నేనే విధించుకోనా? ఏం శిక్ష విధించుకోను? ఓ భగవంతుడా! మాట్లాడవేం? నీ మౌనమే నాకు శిక్షా?

"రమా, లేస్తావా, కాఫీ తీసుకుందుగాని" అంటూ సుధ నన్ను మృదువుగా తట్టి లేపింది. కళ్ళు తెరిచి చూశాను. సుధ మామూలుగానే ఉంది. పక్కమీంచే లేచాను. చెంపలకి కట్టిన కన్నీటి చారలు కనిపిస్తాయేమోనని కొంగు తీసి తలచుట్టూ కప్పుకున్నాను. వాచిన కళ్ళు కనిపించకుండా కళ్ళజోడు సమయానికి నన్నాదుకుంది. సుధ నా మొహంలోని మార్పుని గమనించినట్లు లేదు. సుధకి తెలియదన్నమాట. తెలిస్తే? పక్క సర్దటం మొదలుపెట్టాను.

"వద్దులే, పనిమనిషి సర్దుతుందిలే. నువ్వు లోపలికి పద" అని, లోపలికి దారి తీసింది. మౌనంగా అనుసరించాను. లోపలికి వెళ్ళాక చెంబుతో వేణ్ణీళ్ళు అందించింది. నా చేతిసంచీలోంచి బ్రష్షూ పేస్టూ అవీ తీసుకున్నాను. పళ్ళు తోముకున్నాక మొహం వేణ్ణీళ్ళతో కడుక్కుంటూంటే బుగ్గలు మండాయి. నోట్లో కొత్త వాసన ఇంకా అలాగే ఉన్నట్లనిపించి, భళ్ళున డోకొచ్చి

నట్లయింది. వికారానికి కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగాయి. మొహం తుడుచుకుని లోపలికి వెళ్ళాను. కాఫీ గ్లాసుతో సిద్ధంగా ఉంది సుధ. మాట్లాడక పుచ్చుకున్నాను. ఏం మాట్లాడాలో, ఎలా మొదలు పెట్టాలో తెలియదు. ఏమీ జరగనట్లు ఎలా దులుపుకుని మామూలుగా ఉండాలో అర్థం కాలేదు. నేను మామూలు మనిషి నయేట్లు హఠాత్తుగా ఏదన్నా జరిగితే బావుండునని అనుక్షణం అనుకున్నాను. పోనీ సుధ మాట్లాడదేం? తెలుసునా? తెలిస్తే ఎందుకు ఊరుకుంది? ముందే తెలుసా? తరవాత తెలిసిందా? ముందే తెలిస్తే ఎలా ఒప్పుకుంది? తరవాత ఎలా తెలిసింది? సుధ ఏమన్నా అంటే బావుండును అనుకున్నాను.

"ఉప్మా చేశాను తింటావా?" అంది. "ఊఁ" అన్నాను. చచ్చేటంత నీరసంగా ఉంది. తినాలనిపించింది. ఆశ్చర్యపోయాను — అంత జరిగాక కూడా తిండిమీదికి దృష్టి ఎలా పోయిందని. పొగలు కక్కుతూన్న ఉప్మా ప్లేటులో పెట్టి పట్టుకొచ్చింది.

"నువ్వు తీసుకోవూ?" అన్నాను.

"ఆయనతో కలిసి తీసుకున్నాను ఇందాకనే". అంటున్నప్పుడు మామూలుగా భర్తమీద ఎప్పటి భక్తి వాత్సల్యాలే ధ్వనించాయి. సుధకి ఏమీ తెలియదా? తెలియకపోతే నేను చెప్పాలో వద్దో తెలియ లేదు. మౌనంగా ఉప్మా తిన్నాను. సుధ కూర తరుక్కుంటోంది. నేను మౌనంగా ఉన్నానేమని కూడా అడగలేదు. అంటే నేను మామూలుగానే కనిపిస్తున్నానా! నా ఆత్మ నిగ్రహానికి నన్నే అభినందించుకున్నాను.

టైము చూసుకున్నాను. తొమ్మిదయింది. ఆశ్చర్యం వేసింది— అంతసేపు ఎలా పడుకున్నానా అని. ఇంక గంటున్నర టైముంది రైలుకి.

"టైమవుతోంది. స్నానం చేస్తాను సుధా."

"అలాగే. నువ్వు తెమిలే లోపల నేనూ వంట పూర్తి చేసుకుంటాను. ఫోంచేసి స్టేషనుకి వెళ్ళొచ్చును ఇద్దరం."

● మేనేజరు ఒక గుమాస్తాని పిలిచి అడిగాడు: "ఇదుగో రామారావ్! కంపెనీ నష్టంమీద నడుస్తోంది. ముగ్గురు గుమాస్తాల్ని తీసేద్దామనుకుంటున్నాను. ఇంకో ఇద్దరి పేర్లు చెప్పు".

"ఎందుకు సుధా నీకు శ్రమ. నేను వెళ్ళగలను.

"బావుంది! ఒక్కర్తెని ఎలా పంపించమన్నావ్? ఆయనకి ఏదో అర్జంటు పని ఉందని వెళ్ళారు. వీలైతే అట్నుంచి స్టేషనుకి వస్తానన్నారు. మనిద్దర్నీ వెళ్ళమన్నారు ఫోం చేసి."

వేణ్ణీళ్ళు తోడిపెట్టింది స్నానానికి. స్నానం చేస్తూంటే జుగుప్స కలిగింది. నా దేహం నాకే పరాయిదిగా తోచింది. రాజారావు స్పర్శ తలపుకొచ్చి తేళ్లూ జెర్రులూ పాకినట్లనిపించింది. ఈ పైపై ప్రక్షాళనం ఉత్తిదండగ అనిపించింది. ఎలాగో నాలుగు చెంబులు నీళ్ళు పోసుకుని చీర చుట్టబెట్టుకుని బయటికొచ్చాను.

తల దువ్వుకుని బొట్టు పెట్టుకుని వచ్చేటప్పటికి రెండు కంచాల్లో అన్నం వడ్డించింది సుధ. కూర్చున్నానన్న మాటేగాని ఒక్క ముద్ద నోట్లో పెట్టుకోబుద్ధి కాలేదు.

"అదేవిటి, వంట బావుండ లేదా?" అని నొచ్చుకుంది సుధ.

"కాదు, ఆకలిగా లేదు" అని లేచాను.

ఇల్లంతా సర్దుకుని సుధ కూడా సిద్ధమయింది. ఇద్దరం రిక్షా మాట్లాడుకుని స్టేషనుకి బయలుదేరాం. రిక్షా వెడుతున్నంతసేపూ నేనేం మాట్లాళ్ళేదు. రోడ్డు వైపున దుకాణాల్ని చూస్తూ కూర్చున్నాను. మౌనంగా కూర్చున్నానన్న స్పృహ మాత్రం మనస్సుని కెలుకుతూనే ఉంది. సుధతో పొద్దుటి నుంచీ ఏం మాట్లాడాలో అర్థం కాని పరిస్థితి ఏర్పడింది. నిన్నటిలా చనువుగా తేలిగ్గా మాట్లాడ్డానికి వీలవటం లేదు. సుధకీ నాకూ మధ్యన రాజారావు గోడలా నిలిచాడు.

"రమా, మళ్ళీ ఎప్పుడొస్తావ్?" అంది హఠాత్తుగా.

"మళ్ళీనా?" నా గొంతు ఎలా ధ్వనించిందో నాకే తెలియదు. అలా ఎందుకు రెట్టించానో — అనాలోచితంగా అలా ఎందుకన్నానో? సుధ చటుక్కున నా చేతులు రెండూ పట్టుకుని "నన్ను క్షమించు" అంది. సుధ మొహం పాలిపోయింది. ఆ క్షణంలో సుధని చూస్తే జాలేసింది.

"ఛీ, అదేవిటి, మధ్య నువ్వేం చేశావ్?" అన్నాను తేలిగ్గా కొట్టి పారేస్తున్నట్టు. ఆ క్షణంలో ఒకరి నొకరం అర్థం చేసుకున్నట్లుగానూ, ప్రపంచంలోని సమస్యలన్నీ పరిష్కృతమయి పోయినట్లుగాను తోచింది.

స్టేషనుకి వెళ్ళగానే కనుక్కుంటే రైలు గంట లేటని చెప్పారు. ఆ గంటసేపూ సుధతో ఎలా గడపటంవా అని చిరాకు పడ్డాను. కొంతసేపు ప్లాట్‌ఫామ్‌మీద మౌనంగా ఇటూ అటూ తిరిగాం. ఉన్నట్టుండి సుధ అలా రా, రమా, అక్కడ కూర్చుని మాట్లాడుకుందాం" అంది. ఇద్దరం ప్లాట్‌ఫామ్ చివరగా వెళ్ళి ఇనప కటకటాల పక్కగా ఇసకమీద కూర్చున్నాం—జనానికి దూరంగా. నేనేమీ మాట్లాళ్ళేదు. చేతి సంచీ తాడు మెలిపెడుతూ కూర్చున్నాను. సుధే మొదలు పెట్టింది.

"ఇప్పుడేం చెయ్య దలుచుకున్నావ్?" తల వొంచుకుని గులకరాళ్లు పోగుచేస్తూ అడిగింది.

"నువ్వే చెప్పు" అన్నాను ఒక నవ్వు నవ్వి — ఆరిపోయే ముందు దీపం భగ్గుమని వెలిగే వెలుగులాంటి నవ్వు.

"నిన్ను అన్యాయం చేశాను... నీకు అన్యాయం చేశాను. నీ కింత అన్యాయం జరుగుతుందనుకోలేదు."

అబ్బ, చాల్లెదూ, ఈ కబుర్లకేవిటి— అనుకున్నాను.

"ఆయన కదొక్కటే లోపం..."

సుధ కళ్ళలోకి చూశాను. అల్లరి చేసే డుకు గురించి తల్లిపడే బాధ సుధ కళ్ళలో కవిపించంది.

"మళ్ళీ నాకే విధమయిన లోటూ రానివ్వరు—డబ్బులోగాని నిత్యావసరాల్లోగాని— దేనిలోనూ కించిత్తు లోటు రానివ్వరు. నాకు రవంత బాధ కలగనివ్వరు..."

● భగ్నప్రేమికుడు జీవితంమీద విరక్తిచెంది రైలుక్రిందపడి ఆత్మహత్య చేసుకుందామని పట్టాల కడ్డంగా పడుకున్నాడు. దారినపోయే దానయ్యొకడు ఈ వరసచూసి "నీకేం కష్టకాలమయ్యా! రైలుపట్టాల కడ్డంగా పడుకున్నావు?" అని పరామర్శించాడు.

"ఆత్మహత్య చేసుకోబోతున్నాను"

"అయితే ఆ పక్కన పెద్ద సంచిలో ఆ వేరుశెనక్కాయలు కూడా ఎందుకు?"

"ఏమో! ఈ వెధవ రైళ్లు ఓ పట్టాన వచ్చేడిశాయా! ఆ వచ్చేలోపల ఆకలితో మాడి చావకుండా ఉండేందుకు ఇవి కూడా తెచ్చుకున్నా."

అయ్యో పిచ్చిదానా- అనుకున్నాను.

"నిజం రమా, మా కాపురం విషయంలో కూడా నన్నేవిధంగానూ అశ్రద్ధ చెయ్యరు. కాని, అదొక్కటే ఆయనకున్న లోపం..."

చాలదూ!- అనుకున్నాను.

"మాది ప్రేమ వివాహం కాదు. పెద్దవాళ్లు చూసి చేసిన సంబంధమే. కాని ఆమాటకొస్తే మాది 'తొలి చూపుల్లో ప్రేమ' అని చెప్పొచ్చు. నన్ను తప్ప మరెవర్నీ పెళ్ళిచూపులు చూట్టానికి వెళ్ళలేదాయన. నన్ను చూడగానే ఒప్పుకున్నారు. మావాళ్ళు తగినంతగా కట్నం అదీ ఇవ్వలేరని ఆయన తల్లిదండ్రులు వెనకదీస్తూంటే ఆయన కాదూకూడదని పట్టుపట్టి మరీ చేసుకున్నారు నన్ను..."

రాజారావు గురించి నా అనుభవం, అభిప్రాయం వేరు. అటువంటి వాడి గురించి భక్తి వాత్సల్యాలతో సుధ చెప్పుకుపోతూంటే నేనేమనను? మాట్లాడక వింటున్నాను.

"స్వల్ప విషయంలోనైనా నన్ను నిర్లక్ష్యం చేస్తే నేను నిస్పృహ చెందిపోతాను. ఆత్మ విశ్వాసం నశించి పోతుంది. ఆయన్ని పదే పదే అడుగుతాను—నన్ను ప్రేమిస్తున్నారా, నేనంటే మీకు ప్రేమేనా—అని. నేనడిగినప్పుడల్లా ఆయన నన్ను దగ్గిరికి తీసుకుని 'నేను వందమంది ఆడవాళ్ళతో పోయినా సరే మళ్ళీ నీ దగ్గిరికే వస్తాను. నువ్వు లేకపోతే పిచ్చెత్తిపోనుటే' అంటారు. ఇలా అని ఒకసారి కాదు—కొన్ని వందలసార్లు అన్నారు. నా మీద అంత ప్రేమ, పిచ్చీ ఉంటే వందమందితో పోవటమెందుకని నేను అడక్కపోలేదు..."

సరిగ్గా నా నోటి చివరదాకా వచ్చింది—అలా అడక్కపోయావా— అని సుధతో అందామని. ఫరవాలేదు. అడిగిందన్నమాట. మరేమన్నాడు? కుతూహలంగా సుధ వైపు చూశాను.

"..." అన్నం తినకపోతే చచ్చిపోతాము. అలాగని చిరుతిళ్ళూ అవీ తినకుండా ఉంటామా? ఏదైనా కొత్తగా స్వీటు కనిపిస్తే తినాలనిపించదూ? అలాగని ఎన్ని చిరుతిళ్లు తింటే మాత్రం అన్నం తినకుండా ఉండగలమా" అన్నారు. నిజమే అనిపించింది నాకు. సంఘానికీ కట్టుబాట్లకీ వెరిచిగాని — అలా తిరిగితే తప్పేముంది అనుకున్నాను. నన్ను ప్రేమించటం మానరనీ నన్నొదిలిపెట్టరనీ నమ్మకం కుదిరింది నాకు. ఆయన మీద పరిపూర్ణ విశ్వాసం ఉంది నాకు..."

[ఇంకావుంది]

మోసకారి

[గత సంచిక తరువాయి]

22

హాస్పటల్ వెయిటింగ్ రూంలో డాక్టర్ గిరిధర్ కుమార్ అధ్యక్షత క్రింద "హౌస్ సర్జెన్స్" సమావేశం ఏర్పాటు చేయబడింది. వేణు వుపన్యసిస్తాడు.

"కలరాతో ప్రజలు చస్తున్నారని, వార్తా పత్రికల్లో చదివి, అందరిలాగే మనం కూడా "అయ్యో! పాపం! అని వూరుకోవడం ధర్మం కాదు. కలరా వ్యాధి వ్యాపించడానికి యీ తేమతో దూడుకున్న వాతావరణం చాలా అనుకూలంగా వుందని, సకాలంలో ఈ వ్యాధిని అరికట్టకపోతే, తర్వాత దుస్సాధ్యమౌతుందని హెచ్చరికలు వస్తున్నాయి. ఇప్పటికే వ్యాధి తీవ్ర రూపం దాల్చింది. ఎనిమిది రోజుల్లో 382 మందిని పొట్టబెట్టుకుంది. 15 రోజుల్లో యిప్పుడు కలరా ముమ్మరంగా వున్న మాధవపురంలో మారేడమ్మ తీర్థం జరుగబోతుంది. అనాదిగా దైవకార్యాలన్నా పుణ్యక్షేత్రాలన్నా, తీర్థాలన్నా, మన పల్లె ప్రజలకి భక్తి వుత్సాహాలెక్కువ. కలరాకి భయపడి, సాంప్రదాయ సిద్ధంగా వస్తున్న తీర్థానికి రావడం మానేసే వాళ్ళుచాలా తక్కువ. 'ఆ మారేడమ్మ తల్లిదయఎలాగుంటే అలాగే జరుగుతుందని మొండి ధైర్యంతో వస్తారు అందరూ. అప్పటికి కాని యీ కలరా వ్యాధి తగ్గగపోయినట్లయితే, తీర్థప్రజలద్వారా జిల్లా అంతా వ్యాపిస్తుంది. అప్పుడు వ్యాధిని అరికట్టడం కష్టతరమై పోతుంది.

సీరియల్

ప్రయాణం

(గతసంచిక తరువాయి)

స్వాములవారి మీద ఉన్న భక్తి భావంకొద్దీ మారు వాదించలేక పోయాను. ఆయన చెప్పిన దాన్ని మననం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తానని చెప్పి నమస్కరించి ఇంటిముఖం పట్టాను.

దారిలో కాల్టెక్సు దగ్గర మూర్తి ఎదురయాడు. ఎవరికైతే దూరం కావాలనుకుంటున్నానో అతనే మరింత దగ్గరికి వస్తున్నాడు. నిమిత్త మాత్రంగా పలుకరించాను.

"ఎండలో ఎక్కణ్ణించి వస్తున్నావ్?" అన్నాడు ఆప్యాయంగా నన్ను చూస్తూ.

"రామకృష్ణా మిషన్నుంచి"

వెంటనే అతని కనుబొమలు ముడుచుకున్నాయి.

"ఇదుగో, నీ బుర్రలో ఏదో తిరుగుతోంది. నిన్న హైదరాబాదు నుంచి వచ్చినప్పటి నుంచి చూస్తున్నాను, మనిషివి మారిపోయినట్టుగా వింతగా ప్రవర్తిస్తున్నావ్ ఏమిటి నీ ఉద్దేశం?

"మాట్లాడవేం? చెప్పరాదూ నామీద ప్రేమ ఇంకేమీ లేదని. మీ నాన్న చూసిన సంబంధమే చేసుకుంటానని స్పష్టంగా చెప్ప రాదూ? ఈ ముసుగులో గుద్దులాట ఎందుకూ?" మూర్తి కంఠం ఒణికింది. ఎండకి మొహం మరింత ఎర్రబడింది.

"మూర్తీ, నువ్వు ఊహించినది నిజంకాదు."

"పోనీ, నిజమేదో చెప్పు" అని తొందర పెట్టాడు.

"సరే పద, చెబుతాను."

అటు పక్కని ఉన్న జీడితోపుల వైపు దారితీశాడు. చాలా దూరం నడిచి బాగా నీడగా ఉన్న చోటు చూసుకుని పెద్ద జీడిమామిడి చెట్టు కింద రాలిన ఆకులమీద కూర్చున్నాం. నా చేతిలోని పుస్తకాలు తీసుకుని, తలకింద పెట్టుకుని పడుకున్నాడు మూర్తి. నా చేతిని

పెద్ద కథ

లాక్కుని గుండెమీద పెట్టుకున్నాడు. "ఊఁ, చెప్పు" అన్నాడు.

నా ఒళ్ళంతా జలదరించినట్టయింది. చెయ్యి వెనక్కి లాక్కోబోయాను. మరింత గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. అతని గుండెలు తీవ్రంగా కొట్టుకుంటున్నాయి. అతని ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలతో నా చెయ్యి కూడా కదుల్తోంది.

"మూర్తీ, హైదరాబాదు నుంచి వస్తూ దారిలో రాజమండ్రీలో ఓ పూట ఉన్నాను" అన్నాను — ఎక్కడో అక్కడ మొదలుపెట్టాలి కదా అని.

"అచ్ఛా! రాజమండ్రీలో ఎవరున్నారు నీకు? ఇక్కడ నీ దర్శనం లేక నేను గిలగిల్లాడి పోతూంటే నువ్వు పెత్తనాలు చేస్తున్నావన్నమాట!"

అతను నవ్వుతూనే అన్నప్పటికీ— నేనిక్కడ నిష్కల్మష ప్రేమతో నీకోసం ఎదురుచూస్తూంటే నువ్వెళ్ళి మరొకడికి శరీరాన్ని అప్పగించి వచ్చావా — అంటున్నట్టు తోచి మూర్తి కళ్ళలోకి చూడలేకపోయాను.

"రాజమండ్రీలో నా స్నేహితురాలు సుధ ఉంది. ఎవరినో దిగబెట్టటానికి స్టేషనుకి వచ్చారుట. నన్ను చూడగానే వాళ్ళింట్లో ఓరోజుండమని బలవంతం చేశారు."

"బలవంతం చేశారని ఉండిపోయావ్" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"అంతేకాదు మూర్తీ—ఆ రాత్రి—సుధ మొగుడు — నన్ను ..." ఎంత నిగ్రహించుకుందామన్నా నా గొంతులో బాధ, భయం స్పష్టమవుతున్నాయి. ఎలా కొనసాగించాలో, ఏ మాటల్లో చెప్పాలో తెలియక తలెత్తి మూర్తి మొహంలోకి చూశాను. అతని చూపులు వేటగాడి బాణాన్ని ఎదుర్కొంటూన్న లేడి చూపుల్లా ఉన్నాయి. అతని పిడికిలి గట్టిగా బిగుసుకుంది. ఆ పిడికిలిలో నా చేతి వేళ్ళు నలిగిపోతున్నాయి. వెంటనే ఏదో మొండి ధైర్యం ఆవహించింది.

"రాత్రి నేను నిద్రలో ఉండగా— సుధ మొగుడు వచ్చి ..." నా గొంతు పూడిపోయింది. తల దించుకున్నాను. మూర్తి పిడికిలి [illegible]మయిపోయింది. నా వేళ్ళు విరిగిపోతాయనుకున్నాను. అతని కన్నుల్లోని భయ విహ్వలతను భరించలేకపోయాను. చివరికి ప్రాణం [illegible] పెట్టుకుని చెప్పవలసిన మాటలు చెప్పేశాను మంత్ర ముగ్ధలా.

తక్కున నా చెయ్యి పట్టు వదిలేశాడు. అతని గుండెలమీంచి నా చెయ్యి కిందికి జారిపోయింది. నాకు తెలును. మూర్తి కిది పిడుగు

దాఘాతం. సాంప్రదాయకమయిన కుటుంబంలోంచి వచ్చిన ఎవరికైనా అది అఘాతమే. దానికి తట్టుకుంటాడని నేను అనుకోనూ లేదు. చాలా సేపు అతనేమీ మాట్లాళ్ళేదు. నేను ఎండిరాలిన ఆకుల్ని చూస్తూ, అతను ఏమంటాడోనని ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నాను. మెల్లిగా లేచి మోకాళ్ళమీద గడ్డం ఆన్చి కూర్చున్నాడు. రెండు చేతుల వేళ్ళనూ జుట్టులోనించి పోనిస్తూ "నాకెందుకు చెప్పావు రమా?" అన్నాడు. బాధగా మూలిగినట్టుంది అతని గొంతు. విశాలమయిన నుదుటిమీద అడ్డంగా మూడు గీతలు పడ్డాయి.

"చెప్పకుండా ఎలా వుండను మూర్తీ? మనస్సులో ఇటువంటి ఘోర సత్యాన్ని దాచుకుని నీతో ఎలా జీవించగలననుకున్నావ్?" ఆకాశంకేసి చూస్తూ అడిగానా ప్రశ్న.

మూర్తి సామాన్య మానవుడు. సాంఘిక నియమాలు ఎరిగినవాడు. ప్రేమించాననుకున్నవాడూ అంతకన్న ఏమని అడుగుతాడు? పరిస్థితిని నేనర్థం చేసుకున్నాను.

"మూర్తీ, పొరపాటు పడుతున్నావు. అన్యాయంగా నిన్ను నా ప్రేమతోనే బంధించాలని నేను ఆశించటం లేదు. అంత స్వార్థం నాకు లేదు. నా బలహీనత వల్ల కలిగే ఫలితాలను అనుభవించడానికి సిద్ధంగానే ఉన్నాను. అందులో నిన్నిరికించటం నా అభిమతం కాదు"

"ఇప్పుడు నేనేమైపోవాలి" కళ్ళు మూసుకుని అస్పష్టంగా గొణుక్కున్నాడు. అతన్ని ఏవిధంగా సముదాయించను? చెట్టుమీది కాకి రెక్కలు విదిలించుకుని రివ్వున ఎగిరిపోయింది. చెట్టు ఆకులు కొన్ని గలగలమంటూ మామీద రాలాయి. మూర్తి ఉలిక్కిపడి కళ్ళు తెరిచి నా వంక చూశాడు. చటుక్కున నా చేతులు రెండూ పట్టుకుని "రమా, నే నేమైపోను? నువ్వు లేకుండా నే నేమైపోను?" అన్నాడు. మూర్తిని చూస్తూంటే పసిపిల్లవాడు గుర్తుకొచ్చాడు. గుండెల్లో పొదివి పట్టుకోవాలనిపించింది.

"నే నెక్కడికి పోతాను మూర్తీ! చచ్చిపోవటం లేదుకదా. [illegible] జీవించలేనంత [illegible] ఏమున్నది! నీ మీద ప్రేమ ఎక్కువ[illegible]

అబ్బూరి ఛాయాదేవి

ఉంటుంది — స్థలానికి సమయానికి అతీతంగా ఉంటుంది."

నా మాటలు వినిపించుకో లేదను కుంటాను. మరింత ఉద్వేగపడుతూ "నువ్వు కావాలి రమా — నువ్వు కావాలి—కాని—ఇలా కాదు — ఇలా కాదు" అంటూ అరిచాడు. మూర్తి చేతుల్లోంచి నా చేతుల్ని విడిపించుకున్నాను. ఇంతటి ఆవేశపరుణ్ణి అమాయకుణ్ణి ఎలా ప్రేమించానా అని ఆశ్చర్యపోయాను.

"లే, మూర్తీ, పోదాం. ఆలస్యం అవుతోంది" అంటూ లేచి పుస్తకాలు తీసుకున్నాను.

జీడిమామిడి తోపులోంచి రోడ్డు దాకా మౌనంగా నడిచాం. మలుపు రాగానే, అతను ఏమీ అనే అవకాశం ఇవ్వకుండా నేనే "వెడతాను మూర్తీ, క్షమించమని అడిగే అర్హత లేకపోయినా అడుగుతున్నాను. క్షమించు" అనేసి ఇంటి దారి పట్టాను. పైన ఎండ; లోపల బాధ. ఎంత పట్టించుకోకుండా ఉందామన్నా మూర్తి ప్రవర్తన నన్ను విపరీతంగా బాధపెట్టింది. అకస్మాత్తుగా అగాధంలోకి పడిపోయినట్టుగా ఉంది. నిస్సహాయంగా అనిపించింది. కర్తవ్య విమూఢురాలినై పోయాను. మనస్సు నిర్జీవమయిపోయింది. యాంత్రికంగా నడిచి వెళ్ళాను ఇంటికి.

"అలా వున్నావేమిటే" అంది పిన్ని నన్ను చూడగానే. పుస్తకాలు బల్లమీద పడేసి మంచం మీద వాలిపోయాను.

"ఎండదెబ్బ కొట్టిందో ఏమో, లేచి వెళ్ళి మొహమూ కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కురా, కాస్త అన్నం తిందుగాని" అంది.

సమాధానం చెప్పకుండా చలనం లేకుండా చూరువైపు చూస్తూ ఉండిపోయాను. ఆలోచనలు గూళ్ళు కట్టుకోసాగాయి.

నా సంగతి వినగానే మూర్తి నన్ను ఏవగించుకుంటాడనీ, నామీద ప్రేమ చంపుకుంటాడనీ నేను ముందే వూహించుకున్నాను. జరుగనున్న దాన్ని ఎదుర్కోవటానికి మానసికంగా సంసిద్ధురాలినయాను. కానీ, అనుకున్నదే తీరా జరిగేటప్పటికి అంతులేని బాధ. అంతరాంతరాల్లో ఇంకా "మూర్తి నన్ను అర్థం చేసుకుని నన్ను వివాహం చేసుకుంటాడ"నే ఆశ కొన ఊపిరితో ఉండటం వల్లనా? అతనిపై "ఆశ" నాలో ఓ మూల స్థావరం ఏర్పరుచుకున్నట్లు నేను అణుమాత్రమయినా గ్రహించలేదా? లేక గ్రహించి కూడా నన్ను నేను మభ్యపెట్టుకో జూచానా? సర్వ సంసిద్ధతతో

ఎదురు చూసిన దానికి ఇంత క్షోభ దేనికి? మూర్తి నన్ను నిరాకరించినంత మాత్రాన నేను బాధపడటం ఎందుకు? నిన్న అతనికి వివాహం గురించి చెప్పినదంతా అర్థశూన్యమేనా? కాదు—కాదు. నేనెంతో ఆలోచించుకుని నేను సంపూర్ణంగా నమ్మిన దాన్నే అతనికి చెప్పాను. నన్ను నేను మోసగించుకోలేదు. మూర్తి ప్రవర్తన నాకనుగుణ్యంగా లేదని బాధపడటం భావ్యంకాదు. నా వ్యథకి కేవలం అహంభావం తప్ప మరో కారణం లేదు. అన్ని అనర్థాలికీ ఈ అహంభావమే మూలకారణం. దాన్ని అణుచుకోవాలి. అప్పుడే నాకు మనశ్శాంతి ... నా మనస్సులో బాధ నాకు అర్థమయిపోయింది. మనస్సు తేలిగ్గా ఉందిప్పుడు. ఎవరికోసమయితే మొన్నటి నుంచీ వ్యక్తావ్యక్తంలో సంఘర్షణకు లోనైయానో వారికి నేనక్కర్లేదిప్పుడు నా బాధ్యత తీరిపోయింది. ఆత్మ వంచనకి గాని పరివంచనకి గాని ఆస్కారం లేదిప్పుడు. మోహం గాని ప్రేమ గాని లేదిప్పుడు. నేననుసరించ దలుచుకున్న మార్గానికి ఆటంకాలు లేవిప్పుడు నిస్సంకోచంగా నిదానంగా వెళ్ళొచ్చును. నేను వెళ్ళాలి. వెళ్ళి తీరాలి.

మధ్యాహ్నం మూడింటికి కాఫీ తాగి కట్టుబట్టలతో బయల్దేరాను స్టేషనుకి. స్వాములవారితో కలిసి—ఆయన వద్దన్నా సరే—ఆయనతో కలిసి కలకత్తా వెళ్ళిపోవాలని బయల్దేరాను. "లైబ్రరీకి వెళుతున్నా"నని చెప్పాను పిన్నితో. ఆఖరి బంధాన్ని తెంచుకునే సమయంలో చిన్న అబద్ధం ఆడక తప్పలేదు.

బస్సుకోసం నిలబడ్డాను. ఒకటి తరవాత ఒకటి పోటీలు పడుతూ రెండు బస్సులు కానువైపు వెళ్ళిపోయాయి. అటువైపు నుంచి ఒక్కటీ రాలేదు. ఎదురు చూస్తున్నాను. హఠాత్తుగా రామ్మూర్తి గారు కనిపించారు మా రా న. నా వైపే నడిచి వచ్చేస్తున్నారు. ఈయన్నిప్పుడెలా తప్పించుకోవటం? ఒట్టి బిడ్డు మనిషి. పట్టుకుంటే ఒదల్రు. ఏదైనా పనిమీద ఆయన మరోవైపుకి పోతే బావుండు ననుకున్నాను.

"ఏం వమ్మా, ఎండలో నిలబడ్డావ్? ఎక్కడికేమిటి ప్రయాణం?" అన్నాడు నన్ను సమీపించి. నా గుండె దిగజారిపోయింది క్షణం సేపు. మొండిగా గుండె కుదుటపరుచుకుని "స్టేషన్ కండి" అన్నాను

"మీ వాళ్ళెవరైనా వస్తున్నా రేమిటి?"

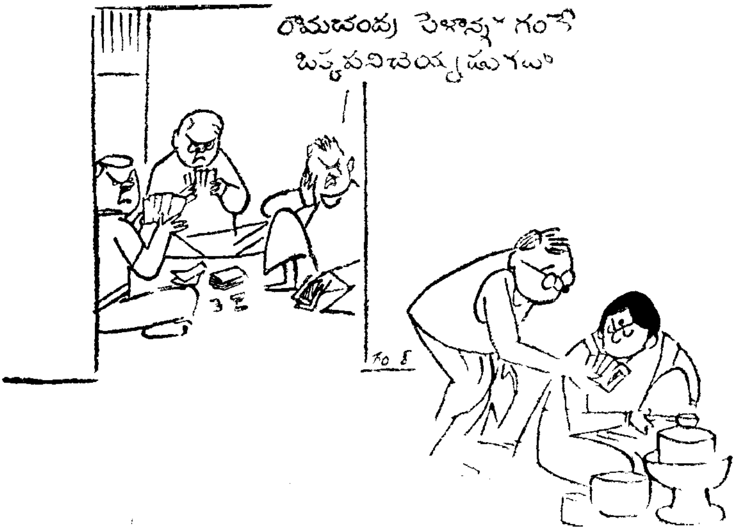

'అవునండి' అన్నాను తడుముకోకుండా. ఆమాత్రం అబద్ధం ఆడక తప్పలేదు. ఈ జనం మధ్యన ఉంటే అడుగడుగునా అబద్ధాలాడటం అనివార్యమవుతుంది. సత్యవాక్పరిపాలన కెంత కట్టుబడి ఉన్నప్పటికీ ఎదుటివారి మనస్సుకి కష్టం కలుగుతుందనో వారికి ఇబ్బంది కలుగుతుందనో ఎన్నో చిన్నచిన్న అబద్ధాలు చెప్పవలసొస్తుంది కొన్నిసమయాల్లో.

'గుడ్డిలో మెల్ల' అన్నట్లు నా అదృష్టం కలిసొచ్చి తాను వెళ్ళే బస్సు మరోటి దూసుకుంటూ వచ్చి మా ముందు ఆగింది. రామ్మూర్తి గారు చప్పున అందులోకి ఎక్కి ఓసారి వెనక్కి తిరిగి నా వైపు చూశారు—లోపలికి వెళ్ళి కూర్చునే ముందు. 'ఇంకా అడిగి అన్ని విషయాలూ తెలుసుకోలేకపోయానే' అన్న బాధ ఆయన మొహంలో స్పష్టంగా కనిపించింది! ఒకరికి అదృష్టాన్ని చేకూర్చినదే మరొకరి దురదృష్టానికి హేతువవుతుంది. ఈ లోకపు తీరే అంత. ఈ సంఘర్షణలేని స్వార్థరహిత వాతావరణంలోకి నేను వెళ్ళబోతున్నానని హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకున్నాను. బస్సు వచ్చింది.

స్టేషనుకి వెళ్ళేసరికి రైలు వచ్చేసి ఉంది. హడావిడిగా టిక్కెట్టు కొనుక్కొని రైలు దగ్గిరికి పరుగెత్తాను

స్వాములవారు కనిపిస్తారేమోనని ఆత్రుతగా అన్ని పెట్టెలవైపూ చూస్తూ హడావిడిగా నడుస్తున్నాను. హఠాత్తుగా పరిచితమయిన నవ్వు కనిపించింది. నడక ఆపి అటువైపే చూశాను. శేఖరంనవ్వుతూ రైలుదిగుతున్నాడు. నేను తేరుకునేలోపునే నన్ను సమీపించాడు,

'హలో. నేనింత అదృష్టవంతుణ్ణనుకోలేదు. అనుకోకుండా స్వాగతం లభించిందే!'

మర్యాద చిహ్నమయిన చిరునవ్వు నవ్వాను. అతను సూట్ కేసూ బెడ్డింగూ దించుకుంటూంటే ఇటూ అటూ హడావిడిగా చూశాను — స్వాములవారి జాడ ఏమన్నా కనిపిస్తుందేమోనని. శేఖరాన్ని వదిలిపెట్టి స్వాములవారిని వెతకటానికి వెళ్ళటం ఇబ్బందిగా తోచింది. నేను సన్యసించి కలకత్తా వెళ్ళిపోతున్నానని శేఖరంతో చెప్పటానికి మరింత ఇబ్బందిగా తోచింది. చేతిలోని టిక్కెట్టు చూసుకున్నాడు. ఏం చెయ్యను ఇప్పుడు? 'పదండి' అన్నాడు శేఖరం.

నేను చెయ్యబోయే పనిని హాస్యాస్పదంగా చేసుకోవటం నా ఉద్దేశం కాదు. ఇప్పుడు కలకత్తా వెళ్ళటానికి తగిన సమయం అవునో కానో తెలియలేదు ఎప్పుడూ ఏదో ఒక అర్థం తగుల్తూనే ఉండొచ్చును. ఈ లెక్కని ఎప్పటికి సాధ్యమవుతుంది? ఇంతవరకూ వచ్చాక ఇక వెనుదీయకూడదు. చెబితే అతను అర్థంచేసుకోకపోడు.

'ఏంవిటి ఆలోచిస్తున్నారు? ఎవరికోసమన్నా ఎదురు చూస్తున్నారా? అన్నట్టు మీరు స్టేషనుకి ఎందుకొచ్చారు?'

తెగించి చెప్పేశాను. 'కలకత్తా వెడదామనుకుంటున్నాను'

అతను వెంటనే ఎందుకు, ఏమిటి అంటూ గాభరా పడలేదు. తాపీగా అడిగాడు.

'నిజమా! సామానెక్కడ పెట్టారు? ఒక్కరూ వచ్చారేం? మీ పిన్ని, బాబయ్య కులాసాగా ఉన్నారా?'

వివరంగా చెప్పటం తప్పనిసరి అయింది. 'రామకృష్ణా మిషన్‌లో చేరటానికి వెడుతున్నాను. అందరిలాగా మామూలు జీవితం జీవించాలని లేదు నాకు.'

'మీ వాళ్ళకి తెలుసునా?' నిదానంగా అడిగాడు. చిరునవ్వునవ్వుతూ 'తెలియదనుకోండి. తెలిస్తే ఆపు చెయ్యటానికి శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తారు కదా' అన్నాను.

'నేనలా చెయ్యనని మీకు ధైర్యం ఏంవిటి?' అన్నాడు మృదువుగ నవ్వుతూ

"మీరంత ఉద్వేగపరులు కాదను కుంటాను. సానుభూతితో అర్థం చేసుకుని నన్ను ప్రోత్సాహపరుస్తా రన్న నమ్మకం నాకుంది" అన్నాను అతని ముందుకాళ్ళకి బంధం వేస్తు న్నట్లుగా.

'నామీద ఆ మాత్రం సదభి ప్రాయం ఏర్పడింది ... అంతే చాలు ... కానీ, ఒక్క విన్నపం'

ఏమిటన్నట్లు చూశాను.

"మీతో కాస్సేపు మాట్లాడే అవకాశాన్నివ్వాలి" అని రిస్టువాచీ చూసుకున్నాడు. "ఇంకా చాలా సేపు అగుతుంది రైలు" అన్నాడు.

సరేనన్నాను. స్వాముల వారి లాగే శేఖరం కూడా సమంజసం గానూ నిర్వివాదంగానూ మాట్లాడ గలడన్న భావం కలిగింది. అతను ఏమంటాడో విందామన్న కుతూ హలం కూడా కలిగింది.

సామాను తీసుకుని రైల్వే రెస్టారెంటులోకి తీసుకు వెళ్ళాడు. హాల్లో గోడమూల రెండు సీట్లు ఖాళీగా ఉన్నాయి. అక్కడ కూర్చున్నాం. రెండు కాఫీలు ఆర్డరు చేశాడు. ఎదురుగా కొంచెం దూరంలో 'చౌదరి' నన్ను చూసి చిరునవ్వుతో పలకరించాడు. సమానంగా చిరునవ్వు నవ్వాను. శేఖరం వెనక్కి తిరిగిచూసి 'ఎవ రతను' అన్నట్లు నాకేసి చూశాడు. 'మా క్లాస్ ఫెలో' అన్నాను.

'పరీక్ష లెప్పటినుంచి? బాగా చదివారా?' శేఖరం ఆ ప్రశ్న అడగ టంలోని యుక్తిని నేను అర్థం చేసుకోక పోలేదు. నేను వెళ్ళి పోతున్నానని చెప్పిన తరవాత కూడా మామూలుగా యథాలా పంగా నా చదువు ఎలా సాగుతోం దని అడగటంలో అతని ఉద్దేశం ఏమిటో నాకు తెలుసు. అలా ఈ కబురూ ఆ కబురూ చెప్పి మరిపించ టానికి నేనేం పసిపాపని కాదు.

సర్వరు కాఫీలు పట్టుకొచ్చాడు. సిగరెట్ యాష్ట్రేలో పడేసి కాఫీ కప్పు నాచేతికిచ్చాడు శేఖరం. సర్వరు నా ఎదురుగా పెట్టిన కప్పు మరోటి ఉన్నప్పటికీ శేఖరం తన

● ఒకాయన కొత్తగా సిటీ చూడ్డానికొచ్చి, ఒక టాక్సీ యెక్కాడు. టాక్సీ తొందరగా నడుస్తోంది. దారే నడిచేవాళ్ళని హడల గొడుతూ, కార్లనీ సిటీబస్సులని దాటుకుంటూ తప్పించుకుంటూ బ్రహ్మాండమైన ప్రమాదాల్ని క్షణాల్లో తప్పించుకుంటూ.

"కొంచెం నెమ్మదిగా పోనీ అయ్యా. నేను టాక్సీ యెక్కడం కొత్త;" అన్నాడు కూర్చున్నతను.

"నాకూ కొత్తే, డ్రైవింగు." అన్నాడు డ్రైవరు.

ముందున్న కప్పుని తన ముందుకి లాక్కున్నాడు.

'ఈ రైలుకే నేను వెళ్ళాలి' అన్నాను - కబుర్లతో కాలక్షేపం చేసి రైలు దాటిపోయేటట్టు చేద్దామనే అతని ఉద్దేశమయితే అతని గడుసుతనానికి లొంగిపోయేటంత తెలివితక్కువదాన్ని కాదని సూచిస్తూ.

'అలాగే, తప్పకుండా వెళుదురు గాని. మిమ్మల్ని జాగ్రత్తగా రైలెక్కించే పూచీ నాది' అన్నాడు నా సంగతి పసిగట్టేసినట్టు.

తొందరపడి అనవసరంగా భుజాలు తడుముకున్నానేమో అనుకున్నాను. కాకపోయినా, ఈ సమయానికే ఇతను వాల్తేరు ఎందుకు రావాలి?

'ఏదన్నా పనిమీద వచ్చారా ఇక్కడికి? ఇంత త్వరలో వస్తున్నట్టు మొన్న నేను బయలుదేరేటప్పుడు చెప్పలేదే!' సంభాషణ అతని వైపుకి మళ్ళేటట్టు అడిగాను — ఆ విధంగానైనా నా గురించి వివరాలు అతనికి చెప్పే అవసరాన్నుంచి తప్పించుకో వచ్చునని. ఎలాగో ఈ కాస్సేపూ గడిపేస్తే నేను రైలెక్కిపోవచ్చును. నన్ను బతిమాలిగాని బలవంతంచేసి గాని నా ప్రయాణాన్ని ఆపుచేసే చనువూ చొరవా అతనికి లేవు. ఆ ఆలోచన రాగానే నా గుండె కొంచెం కుదుటబడింది.

'మీతో మాట్లాడదామనే వచ్చాను'

అతని కన్నుల్లో కొంటెతనం లాంటిదేమైనా కనిపిస్తుందేమోనని చూశాను. పైకి కనిపించకపోయినా నన్ను హేళన చెయ్యటానికే ఆమాట అన్నాడని అనుమానం వేసింది.

'నేను వెళ్ళిపోతున్నట్టు కలొచ్చిందా?'

'వేళాకోళం కాదు' గంభీరంగా అన్నాడు. ఇది మరీ బావుంది! వేళాకోళం ఆడుతున్నది మధ్య నేనా!

'ఆ వేళ మీరు స్టేషనుకి చాలా ఆలస్యంగా వచ్చారు, మీతో సావకాశంగా మాట్లాడే అవకాశం లభించలేదు. ఆరోజు పొద్దున్న మీ ఇంటికెళ్ళాను-మీతో మాట్లాడదామని. మీరుఎవరో స్నేహితులతో కలిసి షాపింగుకి వెళ్ళారని చెప్పారు మీ అమ్మగారు. ఏమయినాసరే మీతో వివరంగా మాట్లాడాలనుకున్నాను. మీరన్నట్టు 'కల' రాలేదు గానీ, ఏదో అనిర్వచనీయమైన శక్తి మాత్రం నన్ను తొందరపెట్టింది,

---

● "పాపం, మీ ఆయనకి ఉన్నట్టుండి గూని వచ్చినట్టుందే! మొన్న బజార్లో వొంగి నడుస్తూ కనబడ్డారు!" అన్నది సుబ్బమ్మగారు.

'గూనిగాదు. అయిదురోజుల కిందట ఆయనకి రోడ్డుమీద రూపాయి దొరికింది. అప్పట్నుంచీనూ —' అంది సూర్యకాంతమ్మ.

వాళ్ళారు వెళ్ళిరమ్మని వెంటనే సెలవు పెట్టి బయలుదేరాను...'

ఇప్పుడు మళ్ళీ మొదటి కొస్తాడులా ఉంది. భగవంతుడా అనుకుని టైము చూసుకున్నాను. అది గమనించనట్లు అతను వెంటనే లేచాడు. 'అమ్మయ్య' అనుకున్నాను.

కానీ, నేననుకున్నట్లు సరాసరి రైలు దగ్గిరికి తీసుకుపోలేదు. వెయిటింగ్ రూమువైపు దారి తీశాడు. అతన్ని అనుసరించాను. చూస్తే అక్కడ చాలామంది జనం ఉన్నారు. 'ఇక్కడొద్దు, అలా ముందుకి పదండి' అన్నాడు. ప్లాట్ ఫామ్ చివరిదాకా వెళ్ళి అక్కడమట్టి నేలమీద పెట్టె, బెడ్డింగూ పడేశాడు. తన పెట్టె మీద నన్ను కూర్చోమని తను బెడ్డింగుమీద కూర్చున్నాడు.

జేబులోంచి సిగరెట్ పెట్టె, అగ్గిపెట్టె తీసి సిగరెట్ ముట్టించాడు. సిగరెట్ నిదానంగా కాలుతోంది. వలయాలు తిరుగుతూ క్రమంగా దూరమై గాలిలో కలిసిపోతూన్న సిగరెట్ పొగని చూస్తున్నాను. అతను నా మొహాన్నే పరిశీలిస్తున్నట్లు తోచింది. పొగని చూడటం మానేసి అతని కళ్ళల్లోకి చూశాను. అతను చెక్కు చెదరలేదు. నన్నే చూస్తున్నాడు. చంద్రుణ్ణి తదేకంగా చూడగలిగినట్లు తొట్రుబాటు లేకుండా అతని చూపుల్ని తట్టుకోగలిగాను. చివరికి అన్నాడు.

'ఊఁ, అయితే మీకు జీవితం మీద విరక్తి కలిగిందన్నమాట.'

నేను సమాధానం చెప్పలేదు - అది ప్రశ్న రూపంలో లేదుకాబట్టి.

'అంత తొందరపెట్టిన కారణం ఏమిటో చెబుతారా?' దానికీ సమాధానం చెప్పలేదు-ఎక్కణ్ణుంచి చెప్పాలో ఎంతవరకూ చెప్పాలో తెలియక.

'మీ కింకా నామీద తగినంత నమ్మకం కుదిరినట్లు లేదు. దయచేసి నా ఉనికినీ నా వ్యక్తిత్వాన్నీ మరచిపోయి మీతో మీరు చెప్పుకుంటున్నట్టుగా చెప్పండి' మిమ్మల్ని అర్థం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తాను. అంతకన్న నేను కోరేదేమీ లేదు.' మరొక సిగరెట్ వెలిగించాడు.

'మూర్తి మా యూనివర్సిటీలో లెక్చరర్. అతనూ నేనూ ప్రేమించుకున్నాం. వివాహం చేసుకుందామనుకున్నాం. అందువల్లనే మిమ్మల్ని ఒప్పుకోలేదు. అమ్మనీ నాన్నగార్నీ నిరుత్సాహపరిచి, బాధ కలిగించి హైదరాబాదునుంచి వస్తూ దారిలో రాజమండ్రీలో మా స్నేహితురాలి బలవంతంమీద ఒకరోజుకి వాళ్ళింట్లో దిగాను. ఆ రాత్రి మా స్నేహితురాలి భర్త నేను నిద్రలో ఉండగా వచ్చి నన్ను స్వాధీనపరుచుకున్నాడు. ఆ విషయాన్ని నాలోనే దాచుకుని మా ప్రేమ వివాహాన్ని కలుషితం చెయ్యదలుచుకోలేదు. దాచినంతమాత్రాన నా మనస్సుగాని శరీరంగాని పరి

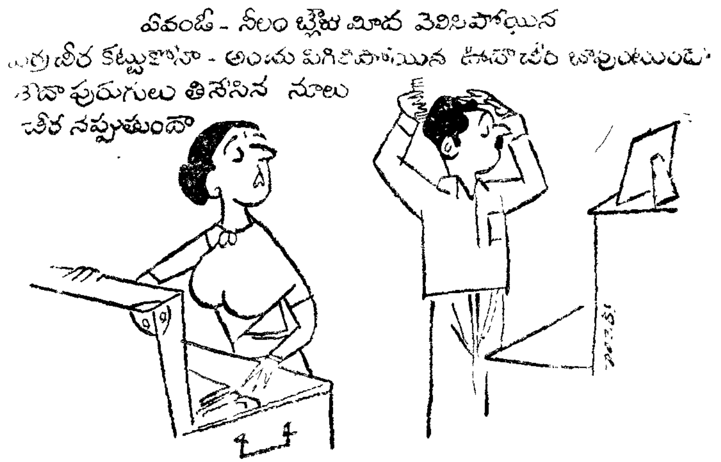

శుద్ధం కాలేవు. ఆత్మవంచన పనుకోవటమే కాకుండా స్వార్థ బుద్ధితో మూర్తిని కూడా వంచించినట్లవుతుంది. అతనితో చెప్పటానికి సంశయించాను మొదట—అతను నాకు దూరమయి పోతాడేమోనన్న భయంతో. మనస్సులో కొంత సంఘర్షణ జరిగిన తరవాత మరో మార్గం స్ఫురించింది. అతనితో అసలు విషయం చెప్పకుండా కేవలం నేను వివాహం చేసుకో దలుచుకోలేదని చెప్పి రామకృష్ణుని మార్గాన్ని అనుసరించాలని నిర్ణయించుకున్నాను. స్వార్థంకోసం మూర్తిని మోసగించిగాని, ఒప్పించిగాని వివాహం చేసుకునే బదులు ఈ మార్గం ఉన్నతమయినదిగా తోచింది. మూర్తికి నా ఉద్దేశం చెప్పాను. అతను అర్థం చేసుకోలేదు. వివాహం ఎందుకు చేసుకోదలుచుకోలేదో చెప్పమని నిలదీశాడు. అసలు సంగతి చెప్పాను. అతను — నీళ్ళకుండీలో పడ్డ ఎలుకపిల్ల గట్టు మీదికి రాలేక, లోపల నీళ్ళలోకి పోలేక గిలగిల్లాడినట్లు బాధపడ్డాడు. అతని మానసిక బలహీనత చూశాక మరింత విరక్తి పుట్టింది.'

ఆఖరి దమ్ము పీల్చి సిగరెట్ అవతలికి విసిరేశాడు శేఖరం. పొగ పక్కకి తప్పుకుంది. నిశ్చలంగా నాకేసి చూస్తూ అన్నాడు. 'అంతా బాగానే ఉంది. కాని, మీరు వేదాంత మార్గాన్ని అనుసరించవలసిన అగత్యం ఏమిటి? వివాహం చేసుకొని తీరాలని లేదు. అలాగని సన్యాసం పుచ్చుకోవాలని ఎక్కడా లేదే...'

నా పెదిమలు కదిలాయి. నన్ను

ఏమీ చెప్పనివ్వకుండా అతనే మళ్ళీ అన్నాడు.

'మీరు శరీర పారిశుధ్యం' 'ఆత్మ వంచన' అంటూ చాలా మాటలు వాడారు. అసలు పారిశుధ్యం అంటే ఏమిటి? శరీరాన్ని నిర్బంధంలో పెట్టినంత మాత్రాన పరిశుద్ధంగా ఉన్నట్లేనా? మనస్సు మాటేమిటి? మనస్సులోని ఆలోచనలు పరిశుద్ధంగా ఉంచగలరా? ఏదో బలీయమైన కారణాంతరాల వల్ల బ్రహ్మచర్యం అవలంబించినంత మాత్రాన 'నేను బ్రహ్మచారిని' అన్న స్పృహ అతనికి లేకుండా ఎలా ఉంటుంది! అంటే కేవలం బాహ్య పరిస్థితులవల్ల శరీరాన్ని నిర్బంధంలో ఉంచాడన్నమాటే కదా. ఎవరైనా ఆకర్షణీయమైన స్త్రీని చూడగానే తాత్కాలికంగా అతని మనస్సు చలించవచ్చు. కానీ, అతను సాధన చేసి అలవరచుకొన్న సంస్కారం, ఆత్మశిక్షణ—శరీరాన్ని అదుపులో ఉంచగల శక్తిని అతనికిస్తాయి. 'నేను బ్రహ్మచారిని' అన్న స్పృహ ఉన్నంతకాలం 'పారిశుధ్యం' అనే పదానికి అర్థం లేదు. ఆ 'స్పృహ' శరీరాన్ని నిర్బంధించినంత కాలం ఉండి తీరుతుంది. అలాగే పాతివ్రత్యమూను. పాతివ్రత్యం అలవరచుకుంటే వచ్చేది కాదు. పతివ్రతగా ఉండాలి అనుకున్నంత మాత్రాన పాతివ్రత్యం సిద్ధించదు. వారిప్పుడు సన్యాసం పుచ్చుకుని పవిత్రులనుకుంటున్నారు. ఆ తరవాత- ఎందువల్ల సన్యాసం పుచ్చుకున్నారో ఆ కారణం మీ మనస్సు

ఐటెక్స్ సౌందర్యానికి సహాయకారులు

- ఐటెక్స్ కాటుక పసిపిల్లలకు కూడా చాలా మంచిది.
- ఐటెక్స్ బిందీ కంటికింపైన రంగులలో లభించును.
- ఐటెక్స్ కుంకుం పేస్టు.

అరవింద్ లేబొరేటరీస్,
పి. బి. 1415 — మద్రాసు-17.

లోంచి తప్పుకుంటుందా? ఆ 'స్పృహ' మీలో ఉన్నంతకాలం మీ సన్యాసానికి అర్థంలేదు.

మరో విషయం చూడండి — మీ స్నేహితురాలి భర్త చేసిన పనిని మీరు వ్యతిరేకించుకుంటున్నారు. రెండు కారణాలవల్ల— ఆ పని సాంఘిక నీతి నియమాలకు విరుద్ధం కావటంవల్లనూ, మీ మనస్సంతా మూర్తివైపు మొగ్గి ఉండటం వల్లనూ. అవునా? మీరు కారులో రోడ్డుమీద పోతూంటే ఎదుటి నుంచి ఎవరో నియమాలకు వ్యతిరేకంగా మరో కారు నడిపించుకుంటూ వచ్చి మీ కారును ఢీ కొంటాడు. మీ కారు దెబ్బ తింటుంది. మీరు మాత్రం సరియైన మార్గాన్నే నియమబద్ధంగానే వెళ్ళారు. అయినా మీ కారు పాడైంది. అక్కడ మీ మనస్సు 'నియమోల్లంఘనం' గురించి బాధ పడవలసిన అవసరం లేదు కదా. కారుని బాగు చేయించుకుంటారు— అంతే. ఆ కారు నిరుపయోగం అని తేలితే మరో కొత్త కారు కొనుక్కుంటారు. లేకపోతే మరో వాహనంమీద ప్రయాణం చేస్తారు. లేదా, కాలి నడకని పోతారు. అంతే కాని ఆ రోడ్డుమీంచి ఇంకెప్పుడూ పోనని మూర్ఖంగా పట్టు పట్టరు కదా!...'

'ఇంతకీ ఏం చెబుదామని ఇతని ఉద్దేశం?' అనుకున్నాను.

'రమా...'

ఆశ్చర్యంగా అతని వైపు చూశాను. ప్రప్రథమంగా నన్ను చనువుగా సంబోధించాడు.

'నీకు తెలివితేటలున్నాయి, అందుకే నీమీద నాకు గౌరవం. అభిమానం. నువ్వు చదువుకుని శాస్త్ర పరిశోధన చేసి పైకి రాగల స్తోమత ఉన్నదానివి. నువ్వు వృధా అయి పోవటం నా కిష్టం లేదు. పరీక్షలయిపోగానే హైదరాబాదు రా. ఈ లోపున నీ రిసెర్చికి అమెరికాలో స్కాలర్‌షిప్ కోసం ప్రయత్నిస్తాను. దొరక్క పోదు. లేకపోయినా ఎలాగో అలా సాధించి వెళ్ళేటట్లు చేస్తాను. నువ్వు నా కూడా ఉండి నాకు చేదోడు వాదోడుగా ఉండి శాస్త్రపరిశోధనలో కృషిచేస్తే మనం సాధించలేనిది ఉండదు. నీ తోడు కావాలి నాకు. జీవన సహచరులుగా ఉండటానికి ఆడపిల్లలు అనేక మంది దొరుకుతారు. కానీ నీలాగ ఆలోచనాశక్తి ఉన్న ఆడపిల్ల దొరకటం అరుదు. అరుదైనదే నాకు కావలసినది. ఇంతకాలం నేను ఆగినది కూడా అందుకే.'

'నాకు జరిగిన సంఘటన విషయంలో?' అని అడిగాను.

'అటువంటి అల్ప విషయాల గురించి నేనెప్పుడూ ఆలోచించను. నాకా ఆసక్తిలేదు'

'అంతే, నీతి నియమాలంటే లెక్క చెయ్యరా?'

'చెయ్యనని కాదు. ఆ మాట కొస్తే ఆడవాళ్ళమీదే నాకు పెద్ద ఆసక్తి లేదు.' అంచేత నేను అటువంటి పని చెయ్యటానికి ఆస్కారం లేకపోయిందింతవరకూ. ఒకవేళ ఎవరైనా 'తప్పు పని' చేసినా వాళ్ళని నడివీధిలో నిలబెట్టి అగ్ని సంస్కారం చెయ్యాలనే తత్త్వం కాదు నాది. నా ఆలోచనలూ ఆశయాలూ వేరే స్థాయికి చెందుతాయి.'

'మిమ్మల్ని నేనెప్పుడూ ప్రేమించలేదు' అన్నాను.

'నిన్ను ప్రేమించానని నేనూ అనలేదే. 'ప్రేమ' అని ఈ రోజుల్లో వాడుతూన్న పదానికి అర్థం లేదు. చూడగానే కలిగే భావం ప్రేమ కాదు. పైపై పరిచయాలతో ఏర్పడే స్నేహమూ ప్రేమ కాదు. అది మోహమయినా అవుతుంది, ఆకర్షణ అయినా అవుతుంది. ప్రేమ అనేది రక్తసంబంధం వల్ల కలుగుతుంది. లేదా, సహజీవనంతో పుట్టి పెరుగుతుంది. 'ప్రేమ వివాహం' కానంతమాత్రాన మన తల్లిదండ్రులకి ఒకరిపై నొకరికి ఉన్న అనురాగం ప్రేమ కాదనగలవా? వాళ్ళ ముప్ఫయ్యేళ్ళ కాపురంతో వాళ్ళు సాధించినది అదే. ఏదో ఒక ధ్యేయం పెట్టుకుని సహజీవనం చెయ్యటంలో ప్రేమ ఆవిర్భవించి క్రమక్రమంగా విస్తృతమవుతుంది. అల్ప విషయాల్లో వచ్చే మనస్పర్థలకు అప్పుడు విలువ ఉండదు. అటువంటి ప్రేమ అన్ని ఒడుదుడుకులకూ తట్టుకోగలుగుతుంది. తగిన వ్యక్తిని ఎంచుకుని సహజీవనం ప్రారంభిస్తే ప్రేమ గురించి ప్రత్యేకంగా ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉండదు. 'తగిన వ్యక్తిని' ఎంచుకోవటంలోనే తొందరపడకూడదు. ఇన్నాళ్ళు నీ కోసం ఆగినందుకు నేను విచారించటం లేదు...'

ఇటువంటి మాటల కోసమే మూర్తిలో వెతికాను. నన్నొక 'వ్యక్తి'గా గుర్తించి నన్ను గౌరవించగల సహచరుని కోసమే మూర్తిలో వెతికాను, ఇంకా అన్వేషణలో ఉండగానే 'ప్రేమ' అనే పొగమంచు నా దృక్పథాన్ని కప్పేసింది. ఆ పొగమంచు వెనుక నా ఆశయం కరిగిపోయినట్లుగా శేఖరం మాటలు నాకు కనువిప్పు కలిగించాయి. నా సాహచర్యాన్ని వాంఛించే వ్యక్తిని స్పష్టంగా గుర్తించాను.

రైలు కూత వినిపించింది. నేను కదల్లేదు. మరొకసారి హెచ్చరించి రైలు కదిలింది. నేను చలించలేదు. రైలు నా ముందు నుంచి సాగిపోయింది.

(సమాప్తం)